T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI | ORTAOKUL | DERS KİTABI

MÜZİK ORTAOKULU

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma

6. Sınıf

TEMEL EĞİTİM

MÜZİK OKULLARI

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma

6. Sınıf
Ders Kitabı

Yazarlar

Bulut **BİLGİNOĞLU**
Cankat **DAĞISTANLI**
Kamil Kudret **DAĞLI**
Murat **ÖKDEMİR**
Nur **KARAGÜLLÜ**

DEVLET KİTAPLARI

Kitabın Basıldığı Matbaa Adı, ...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : .....
DERS KİTAPLARI DİZİSİ ..... : .....

Editör
Doç. Dr. Ozan BELGE

Dil Uzmanı
Tülay PEKŞEN

Görsel Tasarımcılar
Aslıhan YAKUT
Ercan ÇAYLI
İsmail ERBAŞ
Feyza DAĞISTANLI

Program Geliştirme Uzmanı
Aylin ALTINIŞIK AKGÖZ

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Aydemir KELEŞ

Rehberlik Uzmanı
Ahmet ALİŞ

Çoklu Ortam Tasarımcıları
Esra TANRISEVER
Oktay OKUMUŞ
Pınar ACAROĞLU
Serter ŞİMŞEK

ISBN .....-.....-.....-.....

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının ..... tarih ve..... sayılı yazısı ile Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün..... tarih ve ..... sayılı Makam Onayı doğrultusunda öğrencilerin istifadesine sunulmuştur.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

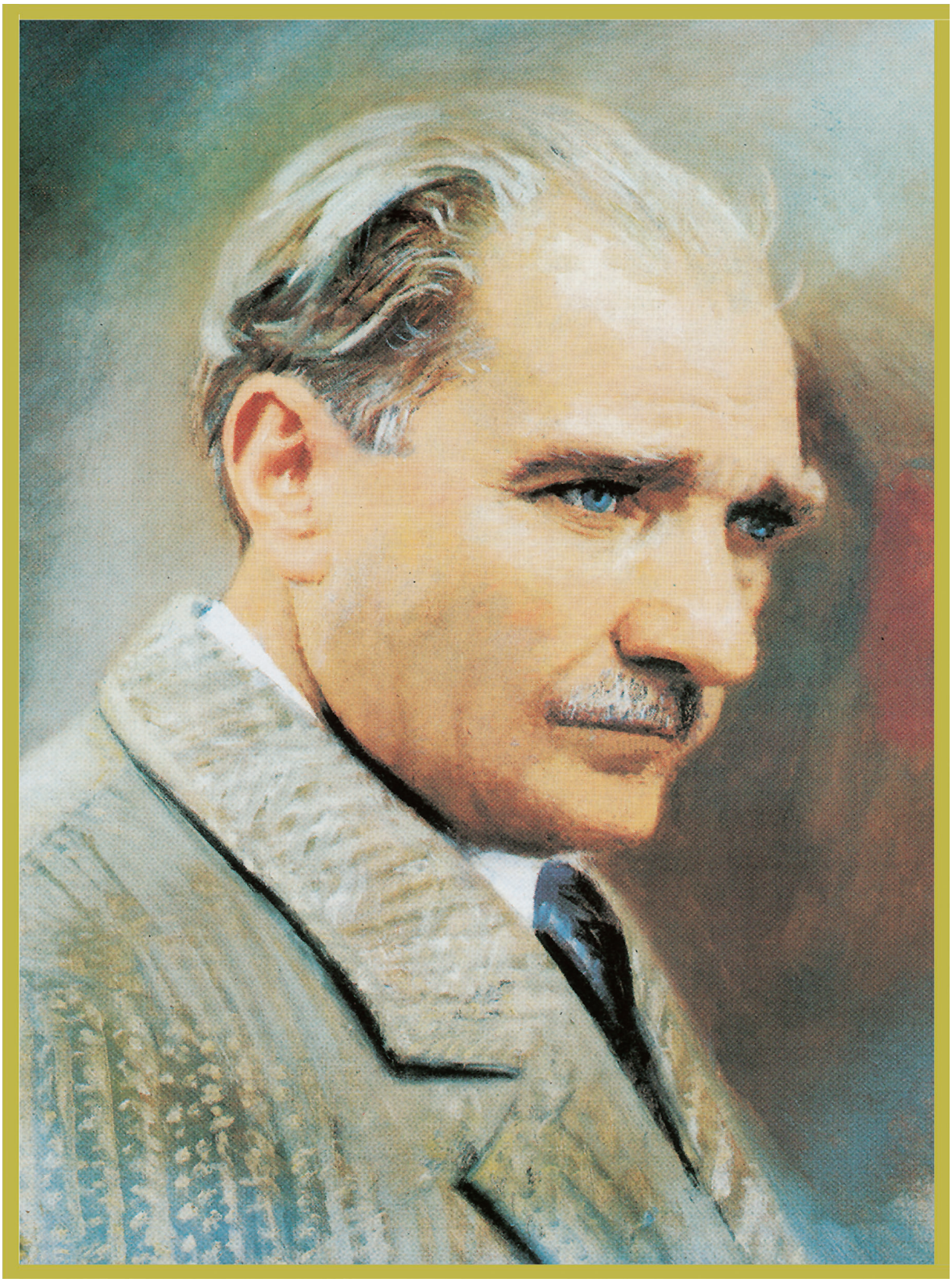
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Kitap Tanıtımı — 8

1. TEMA

1.1 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI YAZABİLME — 12

1.2 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI OKUYABİLME — 17

1.3 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI İŞİTEBİLME — 20

1.4 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USULLERİNE UYGUN HAREKETLER SERGİLEYEBİLME — 25

1. Tema Değerlendirme Soruları — 30

2. TEMA

2.1 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ YAZABİLME — 34

2.2 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ OKUYABİLME — 39

2.3 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ İŞİTEBİLME — 44

2. Tema Değerlendirme Soruları — 48

3. TEMA

3.1 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ YAZABİLME — 52

3.2 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ OKUYABİLME — 57

3.3 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ İŞİTEBİLME — 61

3. Tema Değerlendirme Soruları — 67

4. TEMA

4.1 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ YAZABİLME — 70

4.2 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ OKUYABİLME — 75

4.3 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ İŞİTEBİLME — 79

4. Tema Değerlendirme Soruları — 85

Sözlük — 86

Kaynakça — 88

Görsel ve Genel Ağ Kaynakçası — 88

Cevap Anahtarı — 88

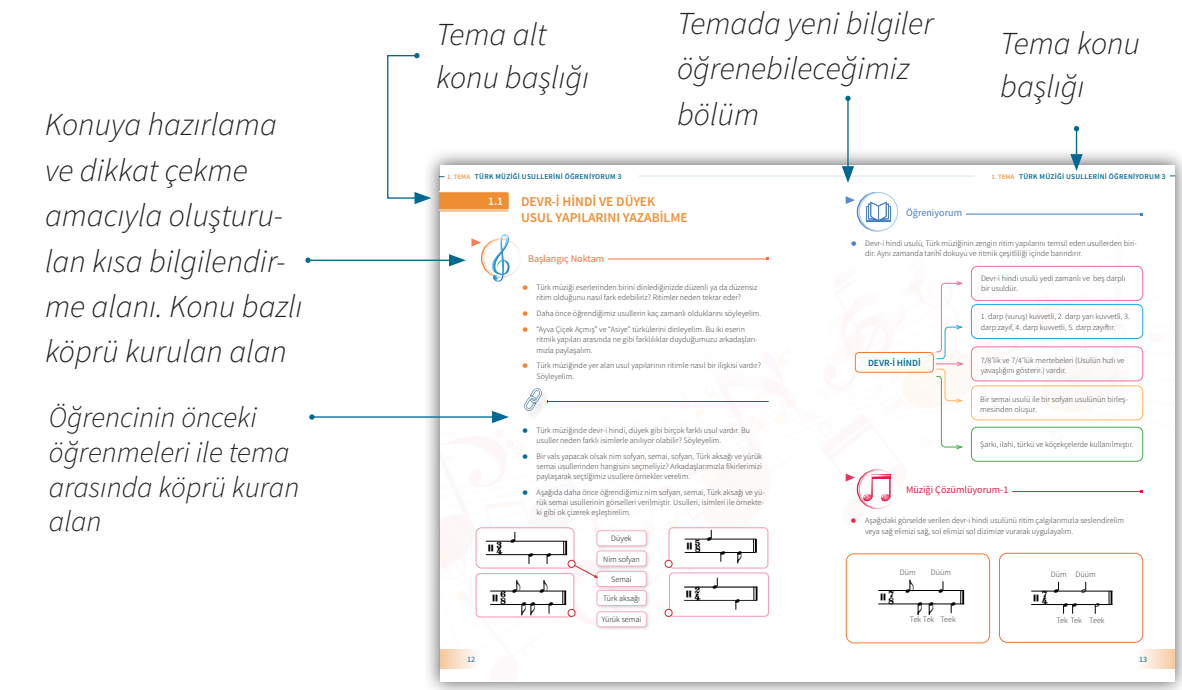
Türkiye Haritası — 95

Türk Dünyası Haritası — 96

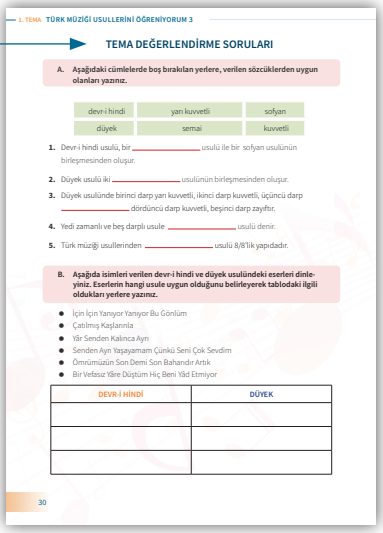
KİTABIN TANITIMI

Kitap temalardan oluşmaktadır. Her tema başında tema kapak sayfası yer almaktadır. Tema kapaklarında tema adı, tema alt konu başlıkları, öğrenilecek kavramlar, öğrenciden beklenen öğrenme hedefleri, tema sonunda öğrenciden yapması beklenen görev ya da sorumluluklar hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca tema ile ilgili olarak hazırlanan sunum ve diğer e-içeriklere ulaşmak amacıyla karekodlar yerleştirilmiştir.

Her temanın sonunda öğrencinin bilgi, beceri ve değer kazanımlarını ölçmek; kendi öğrenme sürecini değerlendirmesini sağlamak amacıyla düzenlenen tema sonu değerlendirme alanı

1. TEMA TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM 3

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

devr-i hindi	yarı kuvvetli	sofyan
düyek	semai	kuvvetli

1. Devr-i hindi usulü, bir _____ usulü ile bir sofyan usulünün birleşmesinden oluşur.
2. Düyek usulü iki _____ usulünün birleşmesinden oluşur.
3. Düyek usulünde birinci darp yarı kuvvetli, ikinci darp kuvvetli, üçüncü darp _____ dördüncü darp kuvveti, beşinci darp zayıftır.
4. Yedi zamanlı ve beş darplı usule _____ usulü denir.
5. Türk müziği usullerinden _____ usulü 8/8'lik yapıdadır.

B. Aşağıda isimleri verilen devr-i hindi ve düyek usulündeki eserleri dinleyiniz. Eserlerin hangi usule uygun olduğunu belirleyerek tablodaki ilgili oldukları yerlere yazınız.

- İçin İçin Yanıyor Yanıyor Bu Gönlüm
- Çatılmış Kaşlarınla
- Yâr Senden Kalınca Ayrı
- Senden Ayrı Yaşayamam Çünkü Seni Çok Sevdim
- Ömrümüzün Son Demi Son Baharıdır Artık
- Bir Vefasız Yâre Düştüm Hiç Beni Yâd Etmiyor

DEVR-İ HİNDİ	DÜYEK

30

1. TEMA TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM 3

Kontrol Noktam

PERFORMANS GÖREVİ

Bu performans görevinde sizden Türk müziği usullerinden olan devr-i hindi ve düyek usullerine uygun eserleri ritmik solfejde okuyarak teorik ve pratik müzik bilgilerinizi geliştirmeniz istenmektedir.

Süre

2 hafta

Öğrencilerin Yapması Gerekenler

- Devr-i hindi usulüne uygun "Hüdâ'mızdan Hidâyettir Sabahlar" ve düyek usulüne uygun "Bir Gönül Vardı Bende" adlı eserlerin Ek-1 ve Ek-2'de verilmiş olan notalarını inceleyiniz.
- Eserler içinde kullanılan farklı nota değerlerini belirleyiniz.
- Eserler içindeki farklı nota değerlerini gösteriniz.
- İlk olarak eserlerin ritmik solfejlerini yavaş bir temposda seslendiriniz.
- Eserlerde hakimiyet sağladıktan sonra ritmik solfejlerini tam hızlarında seslendiriniz.
- Verilen ritmik solfej görevlerini zamanında ve eksiksiz tamamlamaya özen gösteriniz.
- Sunum sırasında öğretmeninizden ve arkadaşlarınızdan gelecek soruları yanıtlamaya hazırlıklı olunuz.
- Çalışmanın her aşamasında ne gibi zorluklarla karşılaştığınızı maddeler hâlinde yazarak raporlaştırınız.

Değerlendirme

Yapılan performans görevi; verilen eserlerin doğru ve etkili bir şekilde ritmik solfejlerinin yapılması, nota isimlerinin doğru okunması, eserler ile ilgili çalışmaların zamanında tamamlanması ve tamamlandıktan sonra eserlerin ritmik solfejlerinin sınıf ortamında seslendirilmesi esaslarına göre aşağıdaki karekodda verilen analitik dereceli puanlama anahtarı ile öğretmeniniz tarafından değerlendirilecektir.

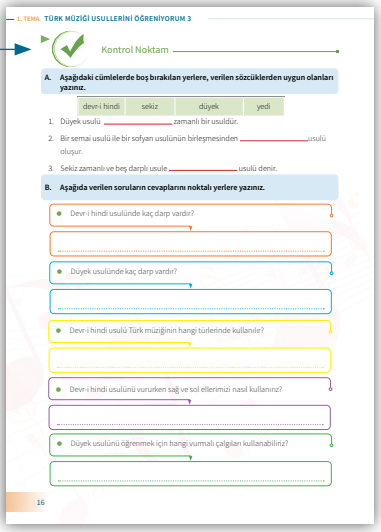
Analitik dereceli puanlama anahtarı karekodu

22

Kitap sayfa numarası

Öğrencileri araştırma yapmaya yönlendiren veya verilen görevleri açıklayan metin alanları

Konu sonlarında "Kontrol Noktam" adıyla öğrenilenleri pekiştirme amacıyla çalışma yapılabilecek alan

1. TEMA TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM 3

Kontrol Noktam

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

devr-i hindi	sekiz	düyek	yedi

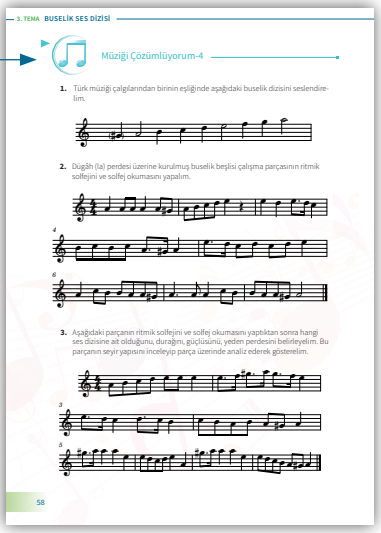
1. Düyek usulü _____ zamanlı bir usuldür.
2. Bir semai usulü ile bir sofyan usulünün birleşmesinden _____ usulü oluşur.
3. Sekiz zamanlı ve beş darplı usule _____ usulü denir.

B. Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

- Devr-i hindi usulünde kaç darp vardır?
- Düyek usulünde kaç darp vardır?
- Devr-i hindi usulü Türk müziğinin hangi türlerinde kullanılır?
- Devr-i hindi usulünü vururken sağ ve sol ellerimizi nasıl kullanırız?
- Düyek usulünü öğrenmek için hangi vurmalı çalgıları kullanabilirsiniz?

16

Temada öğreneceklerimizi günlük hayatımızla ilişkilendirdiğimiz bölümdür. Kitap genelindeki "Müziği Çözümlüyorum" çalışmalarına tema içinde verilen sıra numarası (Çalışmanın başladığı yer "▶" sembolü ile tema rengine uygun olarak gösterilmiştir)

3. TEMA BUSELİK SES DİZİSİ

Müziği Çözümlüyorum-4

1. Türk müziği çalgılarından birinin eşliğinde aşağıdaki buselik dizisini seslendiriniz.
2. Düğâh (la) perdesi üzerine kurulmuş buselik beşlisi çalışma parçasının ritmik solfejini ve solfej okumasını yapalım.
3. Aşağıdaki parçanın ritmik solfejini ve solfej okumasını yaptıktan sonra hangi ses dizisine ait olduğunu, durağını, güçlüsünü, yeden perdesini belirleyelim. Bu parçanın seyir yapısını inceleyip parça üzerinde analiz ederek gösterelim.

58

SEMBOLLERİN AÇIKLAMALARI

"Başlangıç Noktam" alanı

"Köprü" alanı

"Öğreniyorum" alanı

"Müziği Çözümlüyorum" alanı

"Kontrol Noktam" alanı

1. TEMA

TÜRK MÜZİĞİ USULLERİNİ ÖĞRENİYORUM 3

1.1 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI YAZABİLME

1.2 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI OKUYABİLME

1.3 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI İŞİTEBİLME

1.4 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USULLERİNE UYGUN HAREKETLER SERGİLEYEBİLME

Anahtar Kavramlar

devr-i hindi, düyek, usul

EBA içerikleri için bu karekodu okutunuz.

Tema özeti için bu karekodu okutunuz.

Bu temada sizden;

- devr-i hindi ve düyek usul yapılarını yazabilmeniz,
- devr-i hindi ve düyek usul yapılarını okuyabilmeniz,
- devr-i hindi ve düyek usul yapılarını işitebilmeniz,
- devr-i hindi ve düyek usullerine uygun hareketler sergileyebilmeniz

beklenmektedir.

Başlarken

Müzik sadece kulağımızla değil, bedenimizle de hissedebileceğimiz bir ritim yolculuğudur. Bu temada devr-i hindi ve düyek usullerini keşfedecek, bu usullerin dünyasına adım atacağız.

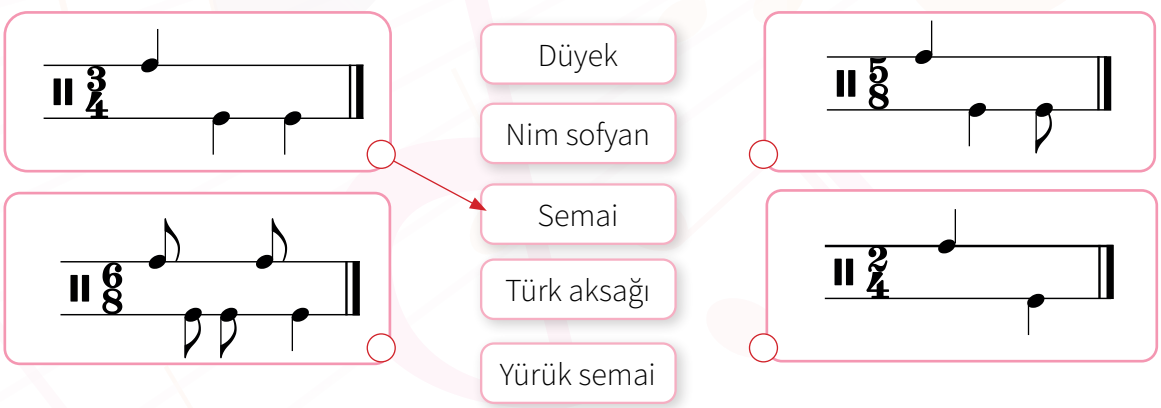
- Devr-i hindi ve düyek usulleri ile ilgili bir hikâye yazsak hangi zamana gider ve orada neler yapabiliriz?
- Devr-i hindi usulüyle çalınacak parçalardan oluşan bir konserde sihirli bir müzik çalgımız olsaydı bu nasıl bir çalgı olurdu? Bu çalgının sesi bize kendimizi nasıl hissettirirdi?
- Düyek usulü ile ilgili bir masal yazsaydık masalınızın kahramanı kim olabilirdi ve bu kahraman ne tür bir maceraya atılırdı?
- Devr-i hindi ve düyek usullerini bulutlara benzetseydik bu bulutlar hangi şekli alırdı?

1.1 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI YAZABİLME

Başlangıç Noktam

- Türk müziği eserlerinden birini dinlediğinizde düzenli ya da düzensiz ritim olduğunu nasıl fark edebiliriz? Ritimler neden tekrar eder?
- Daha önceden bildiğimiz usullerin kaç zamanlı olduklarını söyleyelim.
- "Ayva Çiçek Açmış" ve "Asiye" türkülerini güvenli ağ üzerinden dinleyelim. Bu iki eserin ritmik yapıları arasında ne gibi farklılıklar duyduğumuzu arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Türk müziğinde yer alan usul yapılarının ritimle nasıl bir ilişkisi vardır? Söyleyelim.

- Türk müziğinde devr-i hindi, düyek gibi birçok farklı usul vardır. Bu usuller neden farklı isimlerle anılıyor olabilir? Söyleyelim.
- Bir vals yapacak olsak nim sofyan, semai, sofyan, Türk aksağı ve yürük semai usullerinden hangisini seçmeliyiz? Arkadaşlarımızla fikirlerimizi paylaşarak seçtiğimiz usullere örnekler verelim.
- Aşağıda daha önce öğrendiğimiz nim sofyan, semai, Türk aksağı ve yürük semai usullerinin görselleri verilmiştir. Usulleri, isimleri ile örnekteki gibi ok çizerek eşleştirelim.

Öğreniyorum

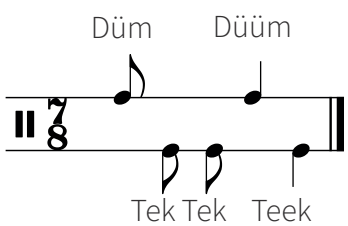
- Devr-i hindi usulü, Türk müziğinin zengin ritim yapılarını temsil eden usullerden biridir. Aynı zamanda tarihî dokuyu ve ritmik çeşitliliği içinde barındırır.

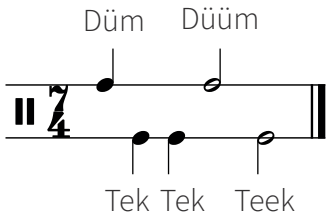
DEVR-İ HİNDİ

- Devr-i hindi usulü yedi zamanlı ve beş darplı bir usuldür.
- 1. darp (vuruş) kuvvetli, 2. darp yarı kuvvetli, 3. darp zayıf, 4. darp kuvvetli, 5. darp zayıftır.
- 7/8'lik ve 7/4'lük mertebeleri (Usulün hızlılığı ve yavaşlığı) vardır.
- Bir semai usulü ile bir sofyan usulünün birleşmesinden oluşur.
- Şarkı, ilahi, türkü ve köçekçelerde kullanılmıştır.

Müziği Çözümlüyorum-1

- Aşağıdaki görselde verilen devr-i hindi usulünü ritim çalgılarımızla seslendirelim veya sağ elimizi sağ, sol elimizi sol dizimize vurarak uygulayalım.

Öğreniyorum

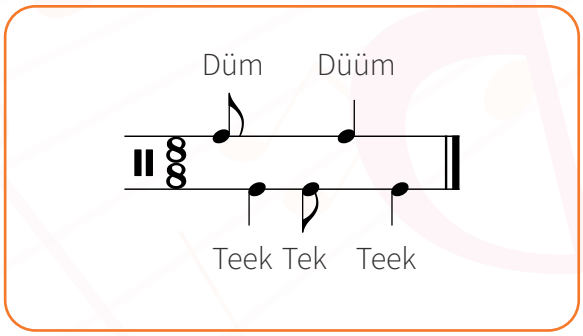
Düyek usulü, Türk müziğinin geniş kullanım alanı ile dikkat çeken bir ritim yapısıdır. Hem geleneksel hem de güncel eserlerde kullanılmaktadır.

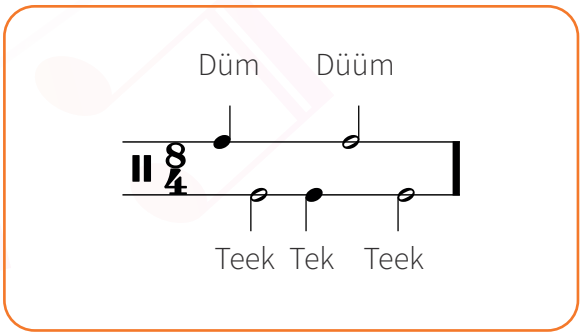
DÜYEK

- Düyek usulü sekiz zamanlı ve beş darplı bir usuldür.
- 1. darp yarı kuvvetli, 2. darp kuvvetli, 3. darp yarı kuvvetli, 4. darp kuvvetli, 5. darp zayıftır.
- İki sofyan usulünün birleşmesinden oluşur.
- 8/8'lik ve 8/4'lük mertebeleri (Usulün hızlılığı ve yavaşlığı) vardır.
- Bu usul yapısı hemen her tür formda kullanılmıştır.

Müziği Çözümlüyorum-2

- Aşağıdaki görselde verilen düyek usulünü ritim çalgılarımızla seslendirelim veya sağ elimizi sağ, sol elimizi sol dizimize vurarak uygulayalım.

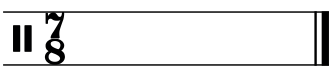

Müziği Çözümlüyorum-3

- Devr-i hindi usul yapısına uygun “Şefo’nun Evi”, “Drama’nın İçinde Yaparlar Pazar” adlı eserler ile düyek usul yapısına uygun “Ağlamakla İnlemekle Ömrüm Gelip Geçiyor” eserlerini güvenli ağ üzerinden dinleyelim.
- Usul yapıları arasındaki farklılıkları arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Mutfakta bir yemek yaparken yemeği ritimle karıştırıyor olsaydık bu ritim devr-i hindi usul yapısı gibi karmaşık mı yoksa düyek usul yapısı gibi basit mi olurdu? Arkadaşlarınızla paylaşalım.

Müziği Çözümlüyorum-4

- Aşağıdaki boş dizeklere devr-i hindi usul ve mertebelerini yazalım.

- Aşağıdaki boş dizeğe düyek usul ve mertebelerini yazalım.

Kontrol Noktam

1. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

devr-i hindi	sekiz	düyek	yedi

a. Düyek usulü _____ zamanlı bir usuldür.

b. Bir semai usulü ile bir sofyan usulünün birleşmesinden _____ usulü oluşur.

c. Sekiz zamanlı ve beş darplı usule _____ usulü denir.

2. Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

- Devr-i hindi usulünde kaç darp vardır?

.....

- Düyek usulünde kaç darp vardır?

.....

- Devr-i hindi usulü Türk müziğinin hangi türlerinde kullanılır?

.....

- Düyek usulünü öğrenmek için hangi vurmalı çalgıları kullanabiliriz?

.....

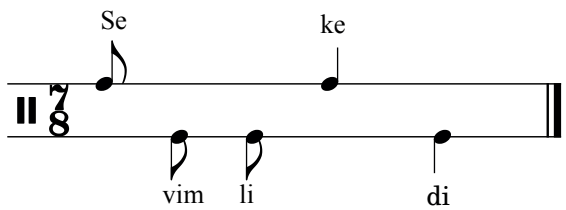
Cevaplarınızı öğretmeninizle kontrol ederek onun rehberliğinde öğrenme eksikliklerinizi gideriniz.

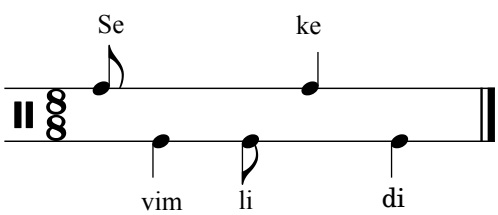
1.2 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI OKUYABİLME

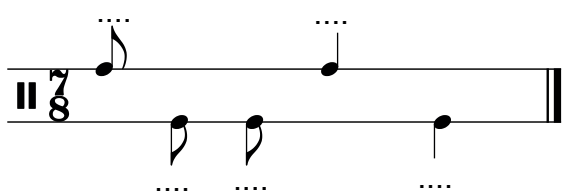
Başlangıç Noktam

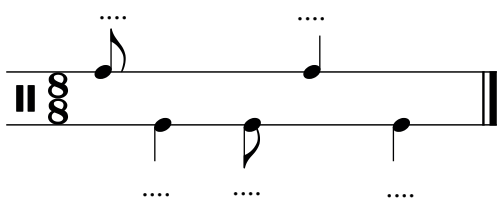
- Bir müzik ritmini takip ederken hangi yöntemleri kullandığımızı arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Bir ritmin hızlı ya da yavaş tempoda olduğuna nasıl karar veririz? Açıklayalım.

"Sevimli kedi." cümlesini 7/8'lik ve 8/8'lik tartımlarda ritmik şekilde öğretmenimizle okuyalım. Daha sonra biz de farklı bir cümle belirleyelim. Belirlediğimiz cümleyi aşağıdaki noktalı yerlere yazarak cümlenin ritmik solfejini yapalım.

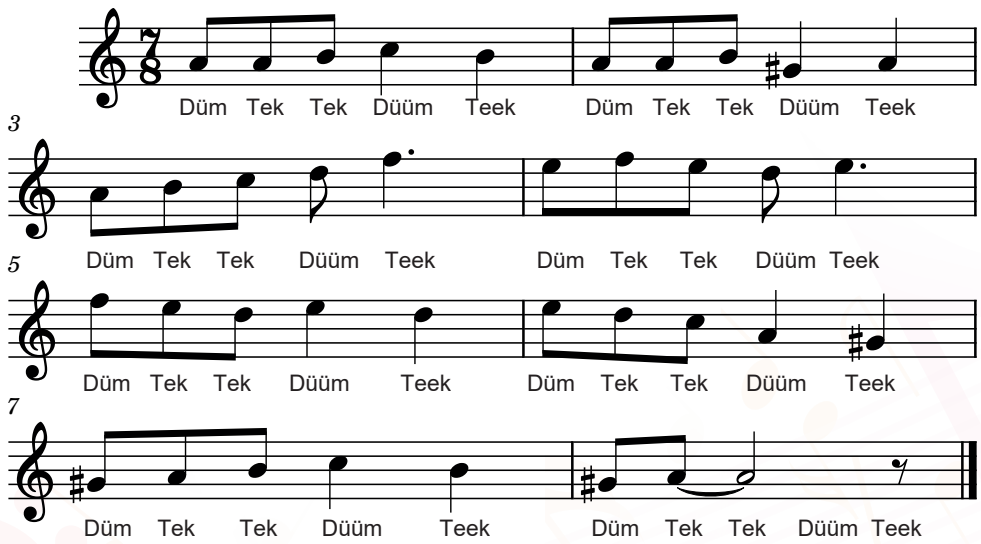
Öğreniyorum

Solfej çalışmaları, müzik parçalarının notalar aracılığıyla doğru seslendirilebilmesi ve okunabilmesi açısından büyük önem taşır. Bu çalışmalar, sadece notaları doğru söylemeyi değil; entonasyon, ritmik okuma ve nota değerlerini kavrama becerisini de geliştirir.

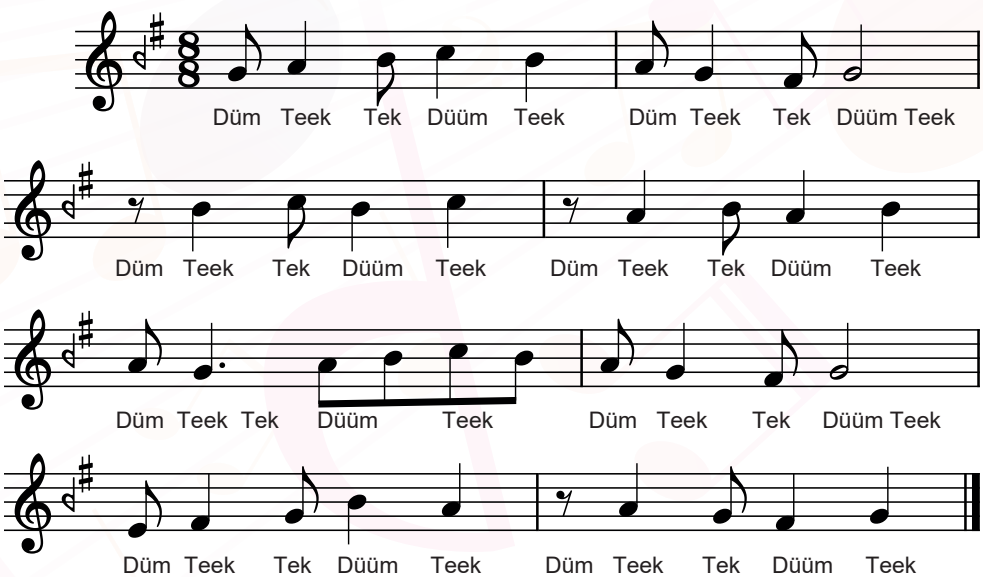
Müziği Çözümlüyorum-5

Aşağıda verilen devr-i hindi ve düyek usullerine ait alıştırmaları inceleyelim. Daha sonra arkadaşlarımızla ritmik solfej ve solfej çalışması yaparak seslendirelim.

DEVR-İ HİNDİ ETÜT

DÜYEK ETÜT

Kontrol Noktam

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Yönerge : Bu form arkadaşlarımızı değerlendirmemiz amacıyla hazırlanmıştır. Arkadaşlarımızın/grubumuzun çalışmalarında doğruyu yansıtan seçeneği "✓" ile işaretleyelim.

Grup değerlendirme formunu dolduran öğrencinin ismi : .....

Gruptaki arkadaşlarının isimleri : .....

Sınıf / Tarih : .....

SIRA NO	ÖLÇÜTLER	Evet	Kısmen	Hayır
1	Devr-i hindi ve düyek usul yapılarından oluşturulan ritmik kompozisyonları arkadaşlarımızla görsel olarak algıladık ve seslendirme yaptık.			
2	Öğrendiğimiz devr-i hindi ve düyek usullerinden oluşan ritmik solfej, solfej çalışmalarını gerçekleştirdik.			
3	Arkadaşlarımla devr-i hindi ve düyek usullerinden oluşturulan repertuvarları basitten karmaşığa doğru ilerleterek içselleştirdik.			
4	Grupla yapılan seslendirme çalışmalarında aktif rol aldık.			
5	Arkadaşlarımla müziksel gelişimimizi ve hedeflerimizi destekleyen ifadeler kullandık.			
6	Arkadaşlarımızla etkili iletişim kurarak dayanışma içerisinde olduk.			

Aşağıdaki soruların cevaplarını verilen noktalı yerlere yazınız.

1. Grubunuzun güçlü yanları nelerdir?
.....

2. Grubunuz etkinlik sürecinde hangi zorluklarla karşılaştı?
.....

Bu formda "Kısmen" ve "Hayır" olarak işaretlediğiniz becerilerdeki eksiklerinizi öğretmeniniz ile değerlendiriniz.

1.3 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USUL YAPILARINI İŞİTEBİLME

Başlangıç Noktam

- Usullerde uzun ve kısa vuruşların sıralanışı ritmik yapıyı nasıl etkiler?
- Bir ritim dinlediğimizde bu ritimde kaç vuruş olduğunu nasıl tahmin edebiliriz?
- İki farklı ritim dinlesek hangisinin devr-i hindi hangisinin düyek olduğunu nasıl tahmin edebiliriz? Açıklayalım.

Katıldığımız halk oyunları gösterisi, konser, düğün gibi etkinliklerde dinlediğiniz Türk müziği eserlerinden örnekler verelim.

Öğreniyorum

Dikte çalışmaları, duyulan bir müzik parçasını notalar yoluyla kâğıda dökme becerisini geliştiren bir eğitim yöntemidir. Bu çalışmalar, öğrencilerin işitsel algısını güçlendirirken ritim ve melodi ilişkisi konusunda hâkimiyet kurabilmesini sağlamaktadır.

Müziği Çözümlüyorum-6

- Yandaki karekodda verilen 7 zamanlı devr-i hindi ve 8 zamanlı düyek usulleriyle yazılmış çalışma parçasını dinleyelim. Parçanın diktesini aşağıdaki dizeğe yazalım.
- Devr-i hindi usulü

- Düyek usulü

Müziği Çözümlüyorum-7

- Aşağıda notaları verilen "Çay Elinden Öteye" ve "Ağlar Gezerim Sahili Sanki Benimlesin" parçalarının ölçü çizgilerini devr-i hindi ve düyek usullerine uygun olarak çizelim.

ÇAY ELİNDEN ÖTEYE Derleyen: Yücel PAŞMAKÇI

AĞLAR GEZERİM SAHİLİ SANKİ BENİMLESİN Söz: Selim ARU
Müzik: Alâeddin YAVAŞÇA

Müziği Çözümlüyorum-8

- Öğretmenimizin seslendireceği devr-i hindi ve düyek usulüne ait vuruş kalıplarını dinleyelim.
- Herhangi bir ritim çalgısı ile ya da ellerimizi dizlerimize vurarak öğretmenimizin seslendirdiği ritimleri tekrar edelim.
- Kendi ritim çalgımızla çalışmamızı yaptıktan sonra ritim çalgıımızı arkadaşlarımızla değiştirelim ve etkinlimizi sürdürelim.

Kontrol Noktam

PERFORMANS GÖREVİ

Bu performans görevinde sizden Türk müziği usullerinden olan devr-i hindi ve düyek usullerine uygun eserleri ritmik solfejde okuyarak teorik ve pratik müzik bilgilerinizi geliştirmeniz istenmektedir.

Süre

2 hafta

Öğrencilerin Yapması Gerekenler

- Devr- i hindi usulüne uygun "Hüdâ'mızdan Hidâyettir Sabahlar" ve düyek usulüne uygun "Bir Gönül Vardı Bende" adlı eserlerin Ek-1 ve Ek-2'de verilmiş olan notalarını inceleyiniz.
- Eserler içinde kullanılan farklı nota değerlerini belirleyiniz.
- Eserler içindeki farklı nota değerlerini gösteriniz.
- İlk olarak eserlerin ritmik solfejlerini yavaş bir tempoda seslendiriniz.
- Eserlerde hakimiyet sağladıktan sonra ritmik solfejlerini tam hızlarında seslendiriniz.
- Verilen ritmik solfej görevlerini zamanında ve eksiksiz tamamlamaya özen gösteriniz.
- Sunum sırasında öğretmeninizden ve arkadaşlarınızdan gelecek soruları yanıtlamaya hazırlıklı olunuz.
- Çalışmanın her aşamasında ne gibi zorluklarla karşılaştığınızı maddeler hâlinde yazarak raporlaştırınız.

Değerlendirme

Yapılan performans gorevi; verilen eserlerin doğru ve etkili bir şekilde ritmik solfejlerinin yapılması, nota isimlerinin doğru okunması, eserler ile ilgili çalışmaların zamanında tamamlanması ve tamamlandıktan sonra eserlerin ritmik solfejlerinin sınıf ortamında seslendirilmesi esaslarına göre aşağıdaki karekodda verilen analitik dereceli puanlama anahtarıyla öğretmeniniz tarafından değerlendirilecektir.

Analitik dereceli puanlama anahtarı karekodu

Ek-1

UŞŞAK (İLÂHÎ)

HÜDÂ'MIZDAN HİDÂYETTİR SABAHLAR

Söz: Mehmet Turan YARAR
Müzik: Erdinç ÇELİKKOL

Ek-2

RAST ŞARKI

BİR GÖNÜL VARDI BENDE

Söz: Sedat ERGİNTUĞ
Müzik: Ferit SIDAL

1.4 DEVR-İ HİNDİ VE DÜYEK USULLERİNE UYGUN HAREKETLER SERGİLEYEBİLME

Başlangıç Noktam

- Dinlediğimiz bir parçaya uygun olacak şekilde nasıl ritim tutarız? Arkadaşlarımıza gösterelim.
- Yürüken devr-i hindi ve düyek usullerine uygun adım atacak olsak hangi usulde yürümemiz daha kolay ve düzenli olur? Nedenlerini arkadaşlarımızla paylaşalım.

"Yâr Senden Kalınca Ayrı" ve "Rüzgâr Kırdı Dalımı" adlı eserlerini güvenli ağ üzerinden dinleyelim. Şarkıları dinlerken şarkıların usullerine uygun olacak şekilde ellerimizi dizlerimize vurarak eşlik etmeye çalışalım.

Öğreniyorum

Türk müziğinde kullanılan usuller, tarih boyunca özgün bir ritim yapısı oluşturmuştur. Bu yapıyı daha iyi anlamak için vuruşların isimlendirilmesi ve uygulanma biçimleri üzerinde durmak gerekir.

1. Türk müziğinde usuller, sağ ve sol ellerin sağ ve sol dizlere vurulmasıyla uygulanmaktadır.
2. Vurulan her vuruşa "darp" dendiği gibi bu vuruşların ''düm, tek, te, ke, tek-kâ, tâ-hek'' şeklinde ifadeleri de vardır.
3. Bunlardan "düm" ve "te" darpları sağ elle sağ dize; "tek", "kâ" ve "ke" darpları sol elle sol dize vurulur.
4. "Tâ-hek"te ise "tâ" hecesinde iki el beraber kalkarken "hek" hecesinde iki el beraber iki dize vurulur.

Müziği Çözümlüyorum-9

- Yandaki karekodda verilen devr-i hindi ve düyek usullerinin vuruluşlarını gösteren animasyonu izleyelim. Biz de bu usulleri dizlerimize vurarak tekrar edelim.

Görsel 1.1. Ritim tutan çocuk

- Dinlediğimiz bir müzik eserine tempo tutarken ya da ritim vuruşlarıyla eşlik ederken neler hissederiz? Aşağıda verilen alana yazalım.

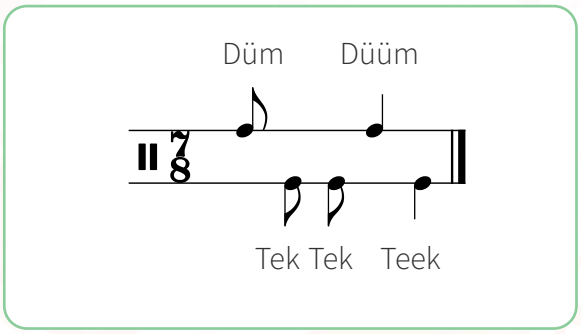
.....

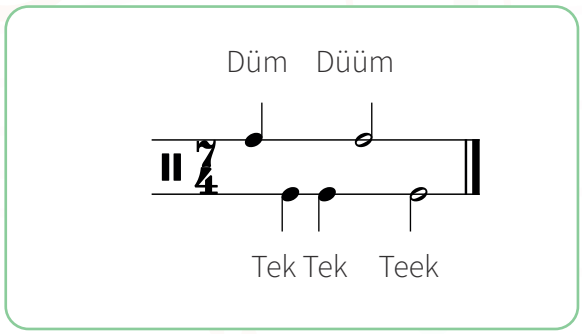
.....

.....

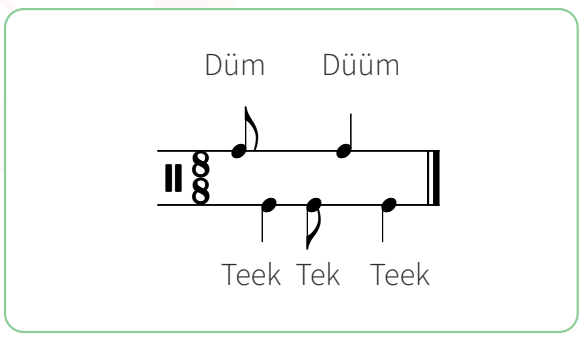
Müziği Çözümlüyorum-10

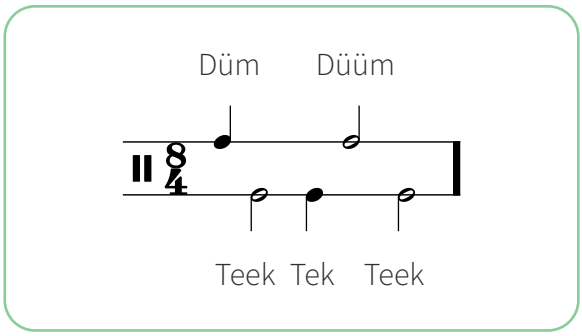
1. Öğretmenimizin ellerini dizlerine vurarak uygulayacağı devr-i hindi usul yapısının darplarını izleyelim. Öğretmenimiz eşliğinde biz de bu darpları ellerimizi dizlerimize vurarak uygulayalım.

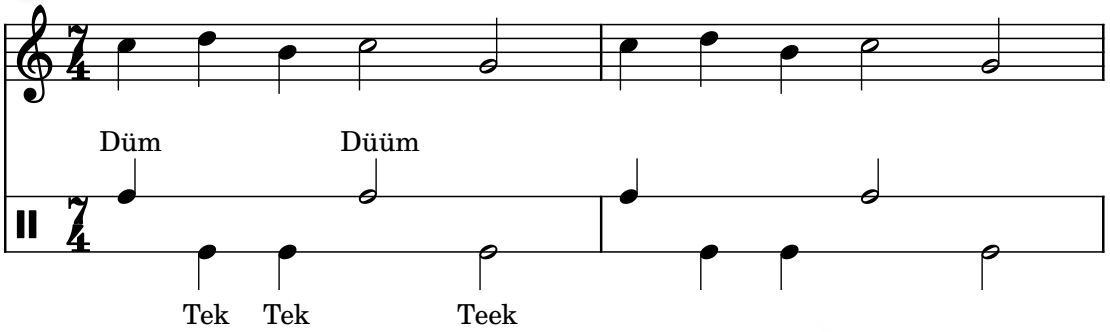
2. Öğretmenimizin ellerini dizlerine vurarak uygulayacağı düyek usul yapısının darplarını izleyelim. Öğretmenimiz eşliğinde biz de bu darpları ellerimizi dizlerimize vurarak uygulayalım.

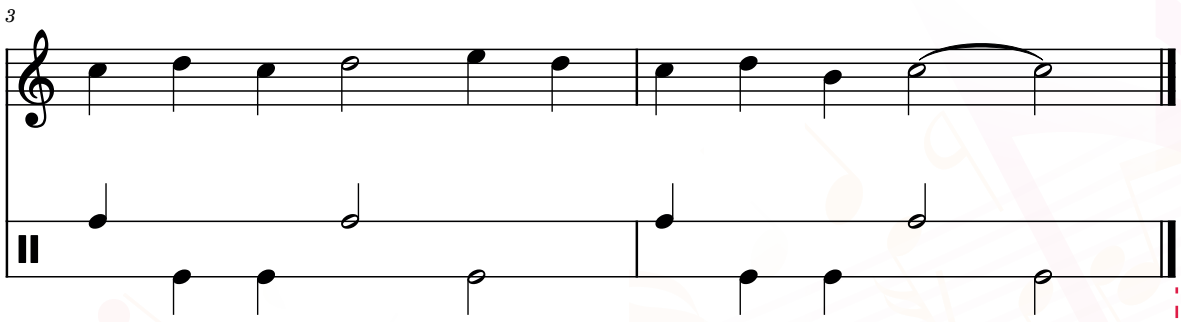

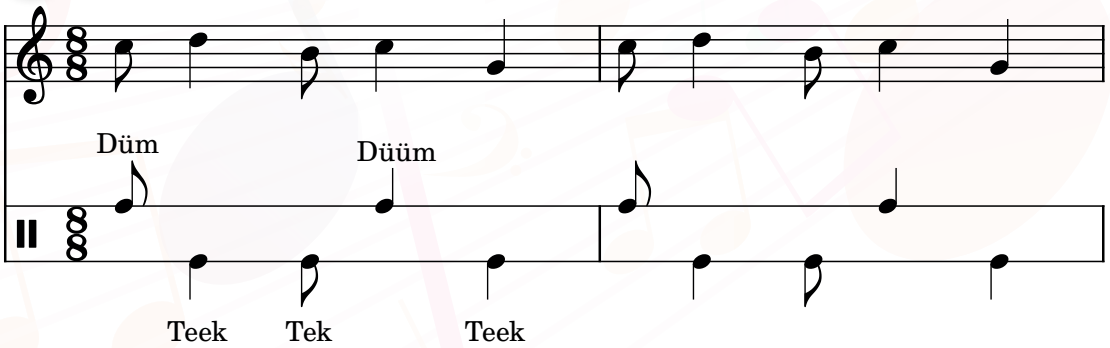
3. Aşağıdaki alıştırmaları ellerimizi dizlerimize vurarak uygun usul darplarıyla ve ezgisel yapıya uygun şekilde arkadaşlarımızla birlikte uygulayalım. Uygulama esnasında uyum içinde hareket etmeye özen gösterelim. Çalışmamızı yaparken arkadaşlarımıza destek olalım ve gerektiğinde birbirimize yardımcı olalım.

A

B

Kontrol Noktam

PERFORMANS GÖREVİ

Bu performans görevinde sizden Türk müziğinin geleneksel usullerinden olan devr-i hindi ve düyek usullerine uygun hareketleri sergilemeniz, ritim duygusunu geliştirmeniz ve bu usullerin dinamiklerini uygulamalı olarak öğrenmeniz beklenmektedir.

Süre

2 hafta

Öğrencilerin Yapması Gerekenler

- ''Bahara İndi Melekler'' ve ''Affetmem Asla Seni '' adlı eserleri güvenli ağ üzerinden dinleyiniz.
- Bu eserleri ezgisel yapıya uyarak uygun usul darplarıyla dizlerinize vurarak çalışınız.
- Eserlere sınıf ortamında uygun usul darplarıyla dizlerinize vurarak eşlik ediniz.
- Ulaştığınız bilgileri düzenleyerek konuyla ilgili fikirlerinizi sınıf ortamında paylaşınız.
- Verilen performans görevini zamanında ve eksiksiz tamamlamaya özen gösteriniz.
- Arkadaşlarınızdan ve öğretmeninizden gelecek soruları yanıtlamaya hazırlıklı olunuz.

Değerlendirme

Yapılan performans gorevi; eserlere sınıf ortamında uygun usul darplarıyla vurularak eşlik edilebilmesi, ulaşılan bilgilerin sınıf ortamında paylaşılması ve verilen performans görevinin zamanında ve eksiksiz tamamlanması esaslarına göre aşağıdaki karekodda verilen analitik dereceli puanlama anahtarıyla öğretmeniniz tarafından değerlendirilecektir.

Analitik dereceli puanlama anahtarı karekodu

1. Tema Değerlendirme Soruları

1. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

devr-i hindi	yarı kuvvetli	sofyan
düyek	semai	kuvvetli

a. Devr-i hindi usulü, bir _____ usulü ile bir sofyan usulünün birleşmesinden oluşur.

b. Düyek usulü iki _____ usulünün birleşmesinden oluşur.

c. Düyek usulünde birinci darp yarı kuvvetli, ikinci darp kuvvetli, üçüncü darp _____ dördüncü darp kuvvetli, beşinci darp zayıftır.

ç. Yedi zamanlı ve beş darplı usule _____ usulü denir.

d. Türk müziği usullerinden _____ usulü 8/8'lik yapıdadır.

2. Aşağıda isimleri verilen devr-i hindi ve düyek usulündeki eserleri güvenli ağ üzerinden dinleyiniz. Eserlerin hangi usule uygun olduğunu belirleyerek altlarındaki tabloda ilgili oldukları yerlere yazınız.

- İçin İçin Yanıyor Yanıyor Bu Gönlüm
- Çatılmış Kaşlarınla
- Yâr Senden Kalınca Ayrı
- Senden Ayrı Yaşayamam Çünkü Seni Çok Sevdim
- Ömrümüzün Son Demi Son Baharıdır Artık
- Bir Vefasız Yâre Düştüm Hiç Beni Yâd Etmiyor

DEVR-İ HİNDİ	DÜYEK

1. Tema Değerlendirme Soruları

3. Aşağıdaki sözcükler bulmacada yukarıdan aşağıya ve soldan sağa olmak üzere verilmiştir. Verilen sözcükleri bularak boyayınız.

Darp | Düyek | Devr-i hindi | Sağ

Sol | Düm | Tek | Usul

A	C	H	A	R	S	T	Y	G	I	J	F
P	D	D	L	B	O	C	E	F	D	K	R
R	Ü	A	R	A	L	E	L	A	E	M	I
S	G	R	P	N	S	U	N	S	V	T	U
B	A	P	İ	D	Ü	M	K	T	R	P	S
T	H	E	M	A	L	L	N	I	İ	E	U
F	A	S	D	Ü	Y	E	K	N	H	R	L
I	T	S	H	A	K	Ü	R	D	İ	D	F
K	Ç	S	A	Ğ	A	H	S	E	N	E	C
V	O	Y	Z	G	E	N	E	R	D	U	S
S	D	İ	Z	N	T	E	K	E	İ	S	A

Eşleştirme etkinliği karekodu

Ek ölçme karekodu

2. TEMA ÇARGÂH SES DİZİSİ

2.1 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ YAZABİLME

2.2 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ OKUYABİLME

2.3 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ İŞİTEBİLME

Anahtar Kavramlar

beşli, çargâh, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, perde, rumuz, ses, seyir, yeden

EBA içerikleri için bu karekodu okutunuz.

Bu temada sizden;

- çargâh ses dizisini yazabilmeniz,
- çargâh ses dizisini okuyabilmeniz,
- çargâh ses dizisini işitebilmeniz

beklenmektedir.

Tema özeti için bu karekodu okutunuz.

Başlarken

Müzik yalnızca melodilerden ibaret değildir. Hayal gücümüze ve duygularımıza eşlik eden renkli bir yolculuktur. Yolculuğumuzun bu durağında çargâh ses dizisini keşfedecek, bu ses dizisinin taşıdığı genel özellikleri ve ahengi öğreneceğiz.

- Müzik, farklı duygular hissetmemizi sağlayabilir. Duyduğumuz bir melodi bize heyecanı hissettirirken bir diğeri neşe verebilir. Bunun sırrı nerede saklıdır?
- Bir melodiyi ilk kez duymak nasıl bir duygu?
- Yeni müzikler keşfediyor olmak bize neler hissettirir?
- Türk müziği ögelerini içeren bir masal yazmamız istense çargâh ses dizisi nasıl bir masal kahramanı olurdu?

2.1 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ YAZABİLME

Başlangıç Noktam

- Türk müziği dizilerinden bildiklerimizi söyleyelim.
- Çargâh ses dizisini oluşturan nota isimlerini söyleyelim.
- Çargâh dörtlüsü ve çargâh beşlisi dizilerinin perde aralıklarını açıklayalım.
- Çargâh dörtlüsü ve çargâh beşlisi arasındaki temel farkları açıklayalım.

- Çargâh beşlisi içinde geçen seslerin perde isimleri nelerdir? Sırasıyla söyleyelim.
- Karar sesi üzerinden çargâh dörtlüsü oluşturalım.
- Karar sesi üzerinden çargâh beşlisi oluşturalım.

Öğreniyorum

Çargâh dizisi, Türk müziğinin temel dizilerinden biridir. Hem yalnız tanini ve bakiye aralıklarından oluşması hem de dizide ses değiştirici işaret bulunmaması bu dizinin ana dizi olarak kabul görmesini sağlayan önemli etmenlerdir.

Müziği Çözümlüyorum-1

Aşağıda verilen çargâh dizisini öğretmenimizin çalacağı bir Türk müziği çalgısı eşliğinde seslendirelim.

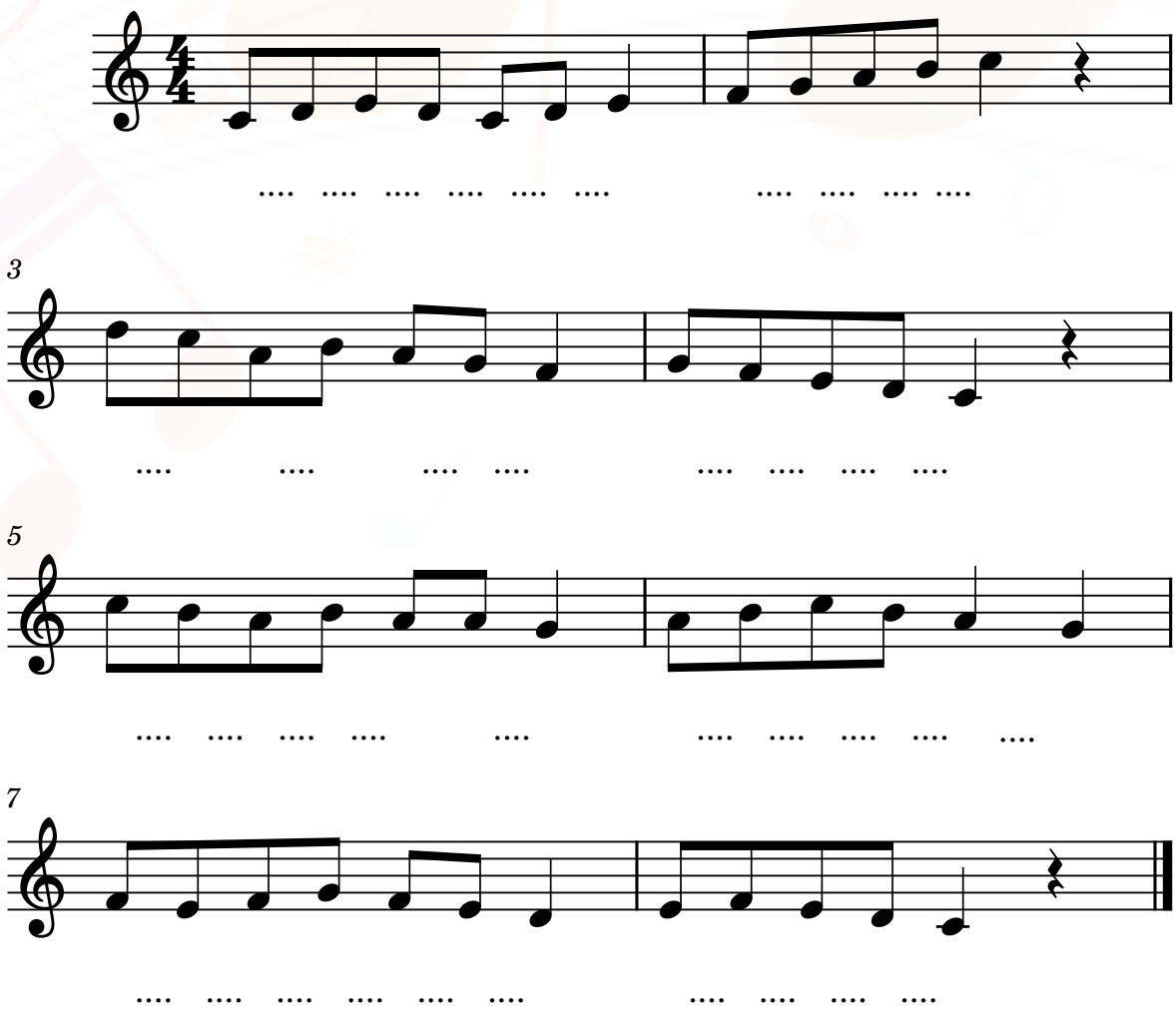

Yeden Çargâh beşlisi Çargâh dörtlüsü

Müziği Çözümlüyorum-2

Aşağıdaki soruları cevaplayalım. Ardından çargâh dizisi notalarından oluşan ezgiyi inceleyelim. Noktalı yerlere ses aralıklarına uygun tanini için "T", bakiye için "B" rumuzlarını yazalım.

- Çargâh dizisi hangi dörtlü ve beşliden oluşur?
- Çargâh dizisinin genel olarak oluşturduğu duyguyu nasıl tanımlarız?
- Bir dizinin güçlü perdesi ve durak perdesi tanımları ne ifade eder?
- Çargâh dizisinin diğer dizilerden farkları nelerdir?

Öğreniyorum

Çargâh ses dizisi, kaba çargâh perdesi üstündeki çargâh beşlisine rast perdesi üzerinde çargâh dörtlüsü eklenmesiyle meydana gelir.

Ses dizilerinin karakteristik özelliklerini yansıtarak birbirlerinden farklı işitilmesini sağlayan unsurlar şunlardır:

Durak: Ses dizisinin sonlandığı perdedir. Bu perdeye "karar perdesi" adı da verilmektedir.

Donanım: Ses dizisinde kullanılan karakteristik ses değiştirici işaretlerdir.

Güçlü: Ses dizilerinde dörtlü ve beşlilerin birleştiği yerdir. Ses dizilerinde en çok duyurulan, en uzun kalışların yapıldığı perdedir.

Yeden: Genellikle parçanın bitiş bölümünde, karar perdesinden önce kullanılan ve bitiş duygusunu güçlendiren perdedir. Ses dizisine göre yarım veya tam ses olabilmektedir.

Seyir: Makamın dizisini oluşturan seslerde belli kurallar çerçevesinde durak perdesinde yapılan tam karar, güçlü perdesinde yapılan yarım karar, durak ve güçlü perdeleri dışındaki perdelerde yapılan asma karar ilişkilerini vurgulayarak gezinmeye verilen isimdir. Seyirler "inici", "çıkıcı" ya da "inici-çıkıcı" özellikler taşıyabilir.

ÇARGÂH SES DİZİSİ

1- Durağı: Kaba çargâh perdesidir.

2- Seyri: Çıkıcı veya inici-çıkıcıdır.

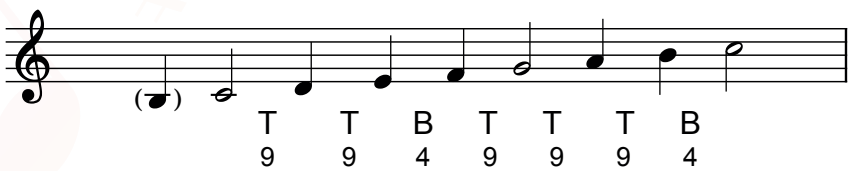
3- Dizisi: Kaba çargâh perdesindeki çargâh beşlisine rast perdesi üzerinde çargâh dörtlüsü eklenmesiyle meydana gelir.

4- Güçlüsü: Rast perdesidir.

5- Donanımı: Değiştirici işaret yoktur.

6- Yedeni: Kaba buselik perdesidir.

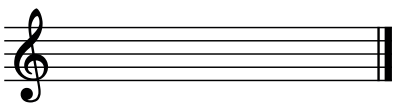
Çargâh Ses Dizisi

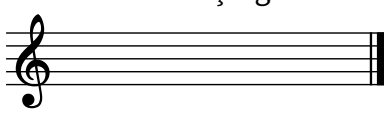
Müziği Çözümlüyorum-3

1. Ses dizilerini dizek üstüne nota yazım kurallarına uygun şekilde yazalım ve notalar arası mesafeleri uygun rumuzları kullanarak belirtelim.

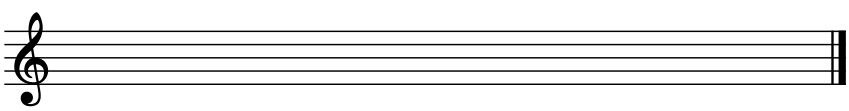
Yerinde Çargâh Beşlisi

Rastta Çargâh Dörtlüsü

Çargâh Ana Dizisi

Kontrol Noktam

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Çargâh ses dizisinde tam ses aralığını ifade etmek için kullanılan tanım nedir?

.....

- Çargâh ses dizisinde yarım ses aralığını ifade etmek için kullanılan tanım nedir?

.....

- Çargâh beşlisini oluşturan seslerin Türk müziğindeki karşılıkları nelerdir?

.....

- Çargâh ses dizisinin güçlü perdesi hangi perdedir?

.....

- Çargâh ses dizisinin yeden perdesi hangi perdedir?

.....

2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

çıkıcı	değiştirici işaret	rast	yeden	güçlü	donanım

a. Karar perdesinden önce kullanılan ve bitiş duygusunu güçlendiren perdeye _____ denir.

b. Ses dizilerinde dörtlü ve beşlilerin birleştiği perdeye _____ adı verilir.

c. Kaba çargâh perdesindeki çargâh beşlisine _____ perdesi üzerinde çargâh dörtlüsü eklenmesiyle meydana gelir.

ç. Çargâh ses dizisinin seyri _____ bir karaktere sahiptir.

d. Çargâh ses dizisinin donanımında herhangi bir _____ bulunmaz.

Boş bırakılan yerlere yazmadığınız kavramın tanımını aşağıdaki alana yazınız.

.....

Cevaplarınızı öğretmeninizle kontrol ederek onun rehberliğinde öğrenme eksikliklerinizi gideriniz.

2.2 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ OKUYABİLME

Başlangıç Noktam

- Çargâh ses dizisinden 5 nota kullanarak küçük bir ezgi oluşturalım. Bu ezgiye uygun ritmi bularak ezginin bizi nasıl bir duyguya yönlendirdiğini düşünelim.
- Çargâh ses dizisinden oluşmuş bir ezgiyi hem hızlı hem de yavaş tempoda dinleyelim. Hangi tempoyu daha çok sevdiğimizi nedenleriyle açıklayalım.

- Ramazan ayında iftar öncesi televizyon programları, radyo ya da sosyal medyada çalınan müziklerin sizde hangi hisleri uyandırdığını arkadaşlarımızla paylaşalım.

Öğreniyorum

Solfej çalışmaları, öğrencilerin müzikal dizileri ve eserleri derinlemesine anlayabilmelerini sağlayan çalışmaların başında gelmektedir. Nota bilgisi, işitsel algı ve müzik teorisi gibi alanların geliştirilmesine yönelik kullanılabilmektedir.

Müziği Çözümlüyorum-4

1. Türk müziği çalgılarından birinin eşliğinde aşağıdaki çargâh dizisini seslendirelim.

2. Çargâh (do) perdesi üzerine kurulmuş aşağıdaki parçanın ritmik solfejini ve solfej okumasını yapalım.

3. Aşağıdaki parçanın ritmik solfejini ve solfej okumasını yaptıktan sonra hangi ses dizisine ait olduğunu, durağını, güçlüsünü, yeden perdesini belirleyelim. Bu parça üzerinde gösterelim.

4. Gruplara ayrılarak aşağıdaki parçaların solfejini yapalım. Ses dizilerinin içselleştirilebilmesi için solfej ve seyir çalışmalarımızı düzenli, sabırlı ve istikrarlı bir şekilde tekrar etmeye özen gösterelim.

Kontrol Noktam

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin
Adı Soyadı : ..... Numarası: .....
Gruptaki arkadaşlarının isimleri : .....
.....

Bu form arkadaşlarımızı değerlendirmemiz amacıyla hazırlanmıştır. Arkadaşlarımızın/Grubumuzun çalışmalarında doğruyu yansıtan seçeneği "✓" ile işaretleyelim.

SIRA NO	ÖLÇÜTLER	Evet	Kısmen	Hayır
1	Çargâh ses dizisinden oluşan çalışma parçasının ritmik okumasını yaptık.			
2	Çargâh ses dizisinden oluşan çalışma parçasının solfej okumasını yaptık.			
3	Grupla yapılan seyir çalışmalarında aktif rol aldık.			
4	Grup olarak tını farklılıklarını, ezgisel akışı ve ritmik desenleri dikkatle inceledik.			
5	Arkadaşlarımızla etkili iletişim kurarak dayanışma içerisinde olduk.			

Aşağıdaki soruların cevaplarını verilen noktalı yerlere yazınız.

1. Grubunuzun güçlü yanları nelerdir?
.....

2. Grubunuz etkinlik sürecinde hangi zorluklarla karşılaştı?
.....

Bu formda "Kısmen" ve "Hayır" olarak işaretlediğiniz becerilerdeki eksiklerinizi öğretmeniniz ile değerlendiriniz.

Kontrol Noktam

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin
Adı Soyadı : ..... Numarası: .....

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. İfadelere katılıyorsanız "Evet", kısmen katılıyorsanız "Kısmen", katılmıyorsanız "Hayır" seçeneğini "✓" ile işaretleyiniz.

SIRA NO	DEĞERLENDİRİLECEK DAVRANIŞLAR	Evet	Kısmen	Hayır
1	Çargâh ses dizisinden oluşan çalışma parçasının ritmik okumasını yaptım.			
2	Çargâh ses dizisinden oluşan çalışma parçasının solfej okumasını yaptım.			
3	Çargâh ses dizisinden oluşan solfej parçası okunurken arkadaşlarımı ilgiyle dinledim.			
4	Grupla yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol aldım.			
5	Karşılaştığım zorluklarda pes etmeden çalışmalarımı sürdürdüm.			

Bu formda "Kısmen" ve "Hayır" olarak işaretlediğiniz becerilerdeki eksiklerinizi öğretmeniniz ile değerlendiriniz.

2.3 TÜRK MÜZİĞİNDE ÇARGÂH SES DİZİSİNİ İŞİTEBİLME

Başlangıç Noktam

- Çargâh beşlisi perdeleri arası aralık yapısını inceleyelim. Bildiğimiz diğer beşlilere benzer ve onlardan farklı yönlerini arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Çargâh ses dizisinin seyir karakteri nasıl bir yapıdadır? Arkadaşlarımızla paylaşalım.

- Öğretmenimizin bir Türk müziği çalgısı ile seslendireceği çargâh beşlisi dizisini dinleyelim. Ardından öğretmenimizin karışık olarak seslendireceği perdelerin isimlerini bulmaya çalışalım.
- Çargâh dizisini ayırt edebilmeyi sağlayan karakteristik özellikleri açıklayalım.

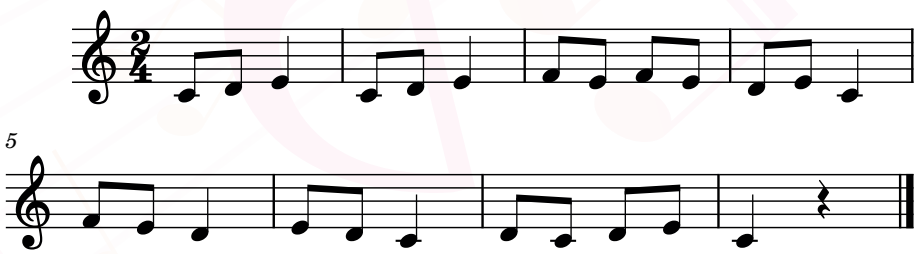
Öğreniyorum

Dikte çalışmaları, öğrencilerin müzikal hafızalarını geliştirerek duydukları müziği analiz etme ve notaya aktarma yetkinliklerini artırır. Bu yöntem, duyulan seslerin yalnızca notaya aktarılmasını değil aynı zamanda müziği oluşturan tüm etmenlerin daha derinlemesine kavranmasını da sağlar.

Müziği Çözümlüyorum-5

Aşağıdaki çargâh dörtlüsü ve çargâh beşlisi etütleri öğretmenimizin çalacağı bir Türk müziği çalgısı ile dinleyelim. Etütlerdeki perdeleri, aralıkları ve çargâh karakterini fark etmeye çalışalım.

ÇARGÂH DÖRTLÜSÜ ETÜT

ÇARGÂH BEŞLİSİ ETÜT

Müziği Çözümlüyorum-6

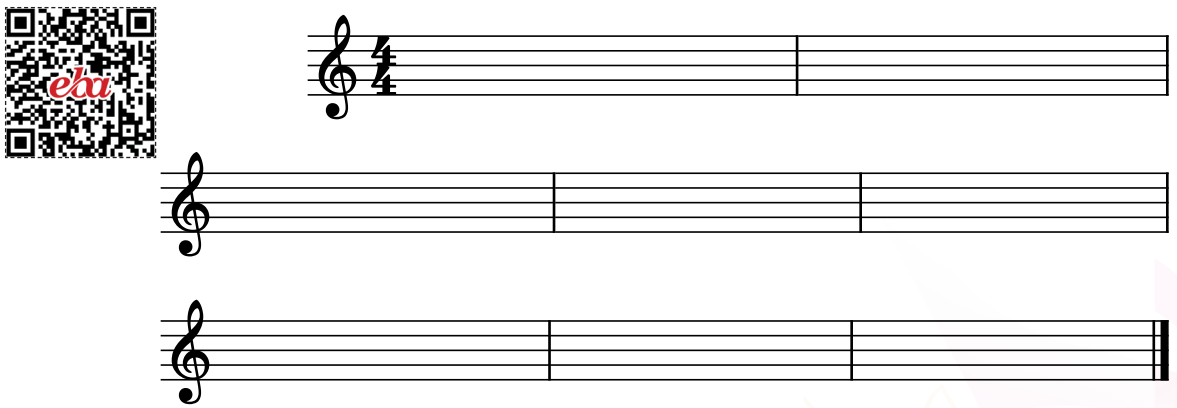
Aşağıdaki çalışmayı, verilen yönergeleri takip ederek yapalım.

- Bir arkadaşımızı sınıfın dışına çıkaralım.
- Sınıf arkadaşlarımızla sıra, tahta, pano, kapı vb. materyaller ile çargâh beşlisinin her bir notasını eşleştirelim.
- Dışarıda bekleyen arkadaşımızı sınıfa çağıralım.
- Arkadaşımız sınıf içinde hareket ederken yaklaştığı materyalin notasını seslendirelim. Uzaklaştığı zaman seslendirmeyi durduralım.
- Arkadaşımız hangi materyalin hangi nota ile eşleştiğini bulana kadar etkinliği devam ettirelim.

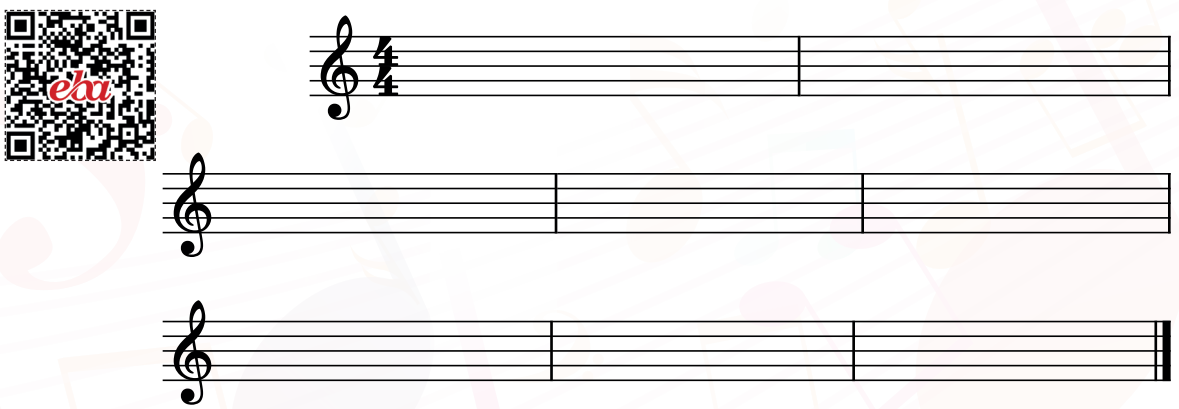
Müziği Çözümlüyorum-7

Aşağıdaki karekodlarda verilen çalışma parçalarını dinleyelim. Dinlediğimiz parçaların diktelerini karekodların yanlarında yer alan dizeklere yazalım. Diktesini yazdığımız çalışma parçasını öğretmenimiz eşliğinde seslendirelim.

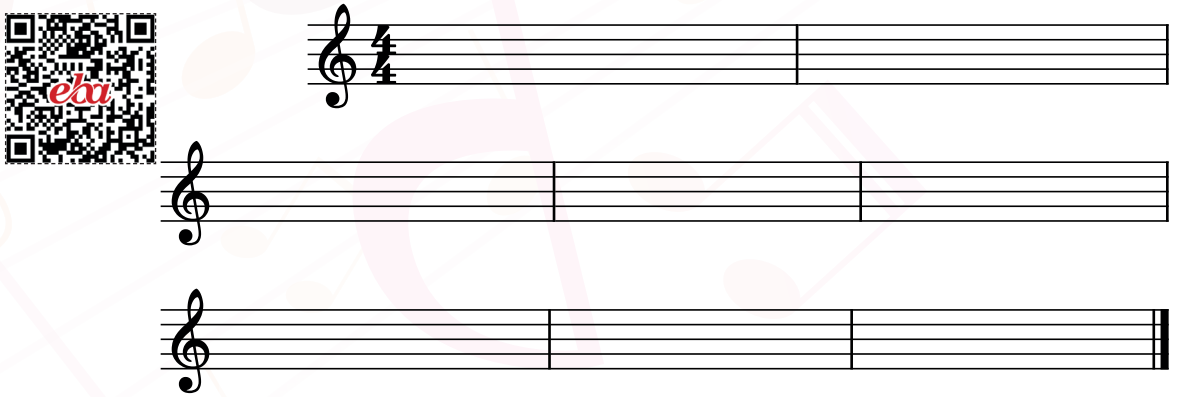
- Çargâh dörtlüsü

- Çargâh beşlisi

- Çargâh dizisi

Müziği Çözümlüyorum-8

- "Altın Hızma Mülayim" ve "Hekimoğlu" eserlerini güvenli ağ üzerinden dinleyelim. Eserleri dinledikten sonra çargâh ses dizisine ait bildiğimiz eserleri arkadaşlarımızla paylaşalım.

Kontrol Noktam

PERFORMANS GÖREVİ

Bu performans görevinde sizden Türk müziğinin temel makamlarından olan çargâh ses dizisine uygun eserleri ritmik solfejde okuyarak teorik ve pratik müzik bilgilerinizi geliştirmeniz beklenmektedir.

Süre

2 hafta

Öğrencilerin Yapması Gerekenler

- Çargâh dörtlüsü, çargâh beşlisi ve çargâh ana dizisi ile ilgili yaptığınız dikte çalışmalarını kendi çalgımızla seslendirme
- Çargâh ses dizisine uygun seçeceğimiz iki eserin solfej okumasını çalışma
- Konuyla ilgili basılı ve çevrim içi kaynaklardan araştırma yapma
- Ulaştığı bilgileri düzenleyerek konuyla ilgili fikirlerini sınıf ortamında arkadaşları ile paylaşma

Puanlama

- Çargâh dörtlüsü dikte seslendirme: 20 puan
- Çargâh beşlisi dikte seslendirme: 20 puan
- Çargâh ana dizisi dikte seslendirme: 20 puan
- Çargâh ses dizisine uygun seçilen eserlerin her birinin solfejini okuma: 20
- Sunum: 10 puan
- Araştırma: 10 puan

Değerlendirme

Performans göreviniz analitik dereceli puanlama anahtarıyla öğretmeniniz tarafından değerlendirilecektir.

Analitik dereceli puanlama anahtarı karekodu

2. Tema Değerlendirme Soruları

1. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

a. (___) Çargâh dizisinde ses değiştirici işaret bulunması, bu dizinin ana dizi olarak kabul görmesini sağlayan önemli bir etmendir.

b. (___) Kaba çargâh perdesi üstündeki çargâh beşlisine rast perdesi üzerinde çargâh dörtlüsü eklenmesiyle çargâh ses dizisi meydana gelir.

c. (___) Seyirler "inici", "çıkıcı" veya "inici-çıkıcı" özellikler taşıyabilir.

2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

durak	yeden	güçlü	kaba

a. Ses dizisinin sonlandığı perdeye _____ denir.

b. Ses dizisinde en çok duyurulan, uzun kalışların yapıldığı yer _____ perdesidir.

c. Genellikle parçanın bitiş bölümünde, karar perdesinden önce kullanılan ve bitiş duygusunu güçlendiren perde _____ perdesidir.

3. Aşağıdaki ifadelerin başındaki yay ayraçların içine verilen kavramlardan uygun olanların başındaki harfleri yazınız.

İFADELER

a. (___) Ses dizilerinde dörtlü ve beşlilerin birleştiği yerdir.

b. (___) Ses dizisine göre yarım veya tam ses olabilmektedir.

c. (___) Karakteristik ses değiştirici işaretlerdir.

KAVRAMLAR

(A) Yeden

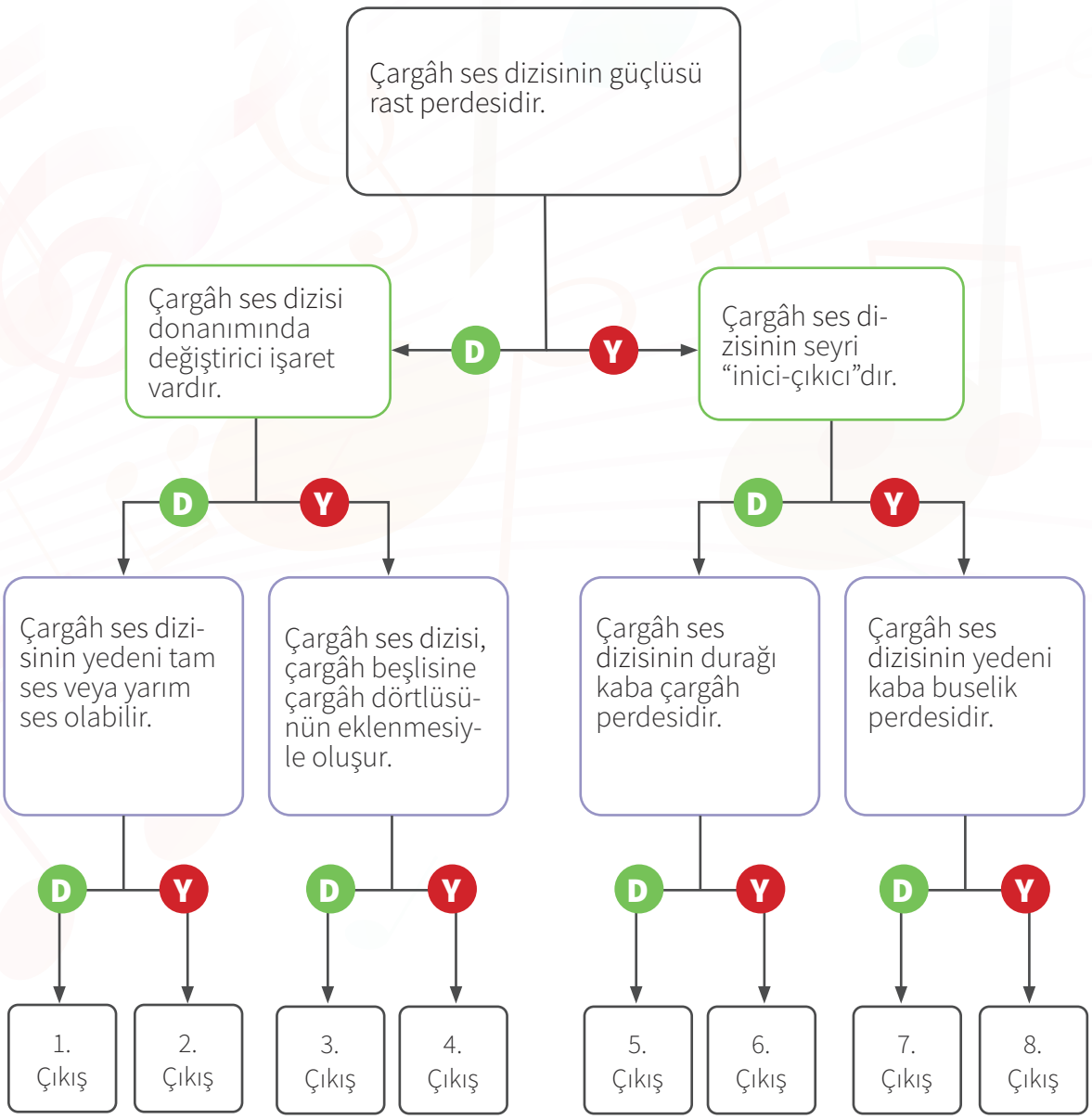
(B) Seyir

(C) Güçlü

(D) Donanım

2. Tema Değerlendirme Soruları

4. Aşağıdaki kutularda verilen ifadelerin doğru ya da yanlış olduğunu belirleyerek çıkışa ulaşınız. Ulaştığınız çıkışı aşağıdaki alana yazınız.

Ulaşılan çıkış: _____

Eşleştirme etkinliği karekodu

Ek ölçme karekodu

3. TEMA BUSELİK SES DİZİSİ

3.1 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ YAZABİLME

3.2 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ OKUYABİLME

3.3 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ İŞİTEBİLME

Anahtar Kavramlar

beşli, buselik, değiştirici işaretler, dizi, dikte, durak, dörtlü, güçlü, perde, rumuz, ses, seyir, yeden

EBA içerikleri için bu karekodu okutunuz.

Bu temada sizden;

- buselik ses dizisini yazabilmeniz,
- buselik ses dizisini okuyabilmeniz,
- buselik ses dizisini işitebilmeniz

beklenmektedir.

Tema özeti için bu karekodu okutunuz.

Başlarken

Buselik ses dizisi, belirgin ezgisel yapısı ve karakteristik özellikleriyle dikkat çeker. Bu bölümde dizinin temel özelliklerini ve ses uyumlarını ele alarak yapısal yönlerini inceleyeceğiz.

- Eski zamanlarda insanları sakinleştirmek için kullanılan buselik ses dizisi bize kendimizi nasıl hissettirir?
- Müzikle zamanda yolculuk yapılsaydı buselik ses dizisi bizi hangi zamana götürürdü?
- Bir rüzgâr buselik ses dizisini seslendirerek esiyor olsaydı bu rüzgâr nasıl eserdi? Hafif bir meltem mi yoksa güçlü bir fırtına mı?

3.1 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ YAZABİLME

Başlangıç Noktam

- Bir ses dizisini oluşturan perdeler arası mesafe, o diziye ait bir müzik eserinin karakterini nasıl etkilemektedir? Örneklerle açıklayalım.
- Daha önce öğrendiğimiz ses dizilerinin perde yapılarını örneklerle paylaşalım.
- Önceki öğrenmelerimizden yola çıkarak buselik dizisinin hangi perdelerden oluşabileceğini söyleyelim.

- Yemek yaparken yemeğin içine eklememiz gereken malzemelerin sırasını değiştirirsek ya da malzemelerin pişmesini beklemezsek ortaya çıkan yemekte farklılık olur mu? Nedenlerini arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Buselik ses dizisi de diğer ses dizileri gibi belirli bir perde yapısına sahiptir. Bu yapının diziye olan etkileri ile ilgili fikirlerimizi paylaşalım.

Öğreniyorum

Buselik dizisi; tarihi çok eskilere dayanan, müzik repertuvarımızda sıklıkla karşılaştığımız köklü ses dizilerimizden biridir. Dizinin temel yapısını durak perdesi üzerinde bulunan buselik beşlisi oluşturur. Bu nedenle buselik beşlisi, makamın en karakteristik bölgesidir.

Müziği Çözümlüyorum-1

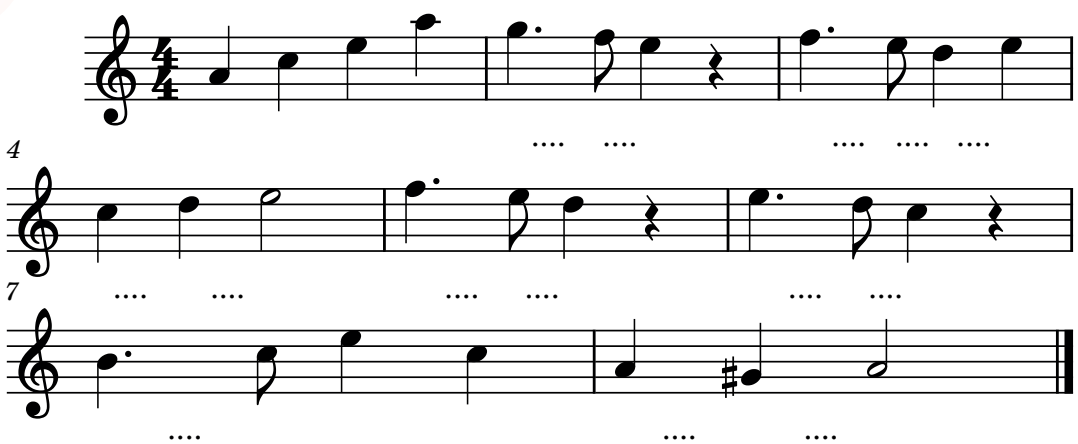
Aşağıda verilen buselik dizisini öğretmenimizin çalacağı bir Türk müziği çalgısı eşliğinde seslendirelim.

Müziği Çözümlüyorum-2

Aşağıdaki soruları cevaplayalım. Ardından çargâh dizisi notalarından oluşan ezgiyi inceleyelim. Noktalı yerlere ses aralıklarına uygun tanini için "T" bakiye için "B" rumuzlarını yazalım.

- Buselik dizisi, hangi beşli ve hangi dörtlünün kullanılmasıyla meydana gelir?
- Buselik dizisinin genel olarak oluşturduğu duyguyu nasıl tanımlarız?
- Buselik dizisinde kullanılan notaların Türk müziği perde karşılıkları nelerdir?
- Buselik dizisinin diğer dizilerden farkları nelerdir?

Öğreniyorum

BUSELİK SES DİZİSİ

1- Durağı: Dügâh perdesidir.

2- Seyri: "Çıkıcı" veya "inici-çıkıcı"dır.

3- Dizisi: İki farklı dizisi vardır:

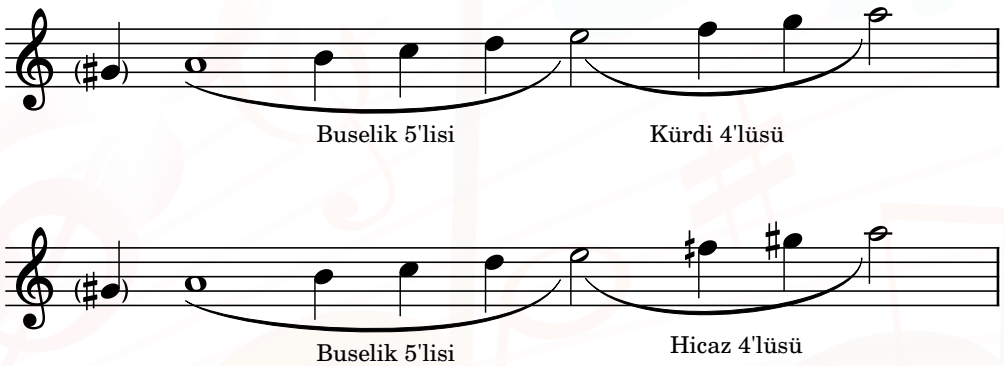
- Yerinde buselik beşlisine hüseynî perdesinde kürdi dörtlüsünün eklenmesiyle oluşur.
- Yerinde buselik beşlisine hüseynî perdesi üzerinde hicaz dörtlüsünün eklenmesiyle oluşur.

4- Güçlüsü: Hüseynî perdesidir.

5- Donanımı: Değiştirici işaret yoktur.

6- Yedeni: Nim zirgüle perdesidir.

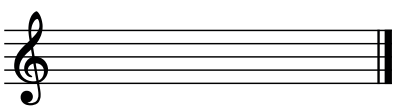
Buselik dizisi, müziğimizde iki farklı şekilde kullanılmıştır. Bunlardan ilki ve daha yaygın olarak kullanılanı, yerinde buselik beşlisine hüseynî perdesinde kürdi dörtlüsünün eklenmesiyle oluşur. İkincisi ise yerinde buselik beşlisine hüseynî perdesinde hicaz dörtlüsü eklenmesiyle meydana gelir. Dizinin kürdi dörtlüsü eklenerek oluşturulan hâline kürdili buselik, hicaz dörtlüsü eklenerek oluşturulan hâline ise hicazlı buselik adı verilir.

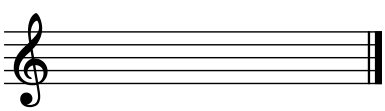
Müziği Çözümlüyorum-3

Aşağıdaki dizeklere üstlerinde yer alan dizi isimlerine uygun olarak, nota kurallarına uygun şekilde diziler yazalım. Dizilerde notalar arası mesafeleri uygun rumuzlar kullanarak belirtelim.

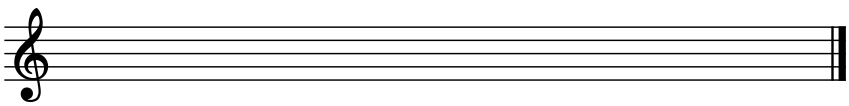
Yerinde Buselik Beşlisi

Hüseynî Perdesinde Kürdi Dörtlüsü

Kürdi Buselik Dizisi

Kontrol Noktam

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Yerinde buselik beşlisini oluşturan seslerin Türk müziğindeki perde karşılıkları nelerdir?

.....

- Hüseynî perdesinde kürdi dörtlüsünü oluşturan seslerin Türk müziği perde karşılıkları nelerdir?

.....

- Buselik ses dizisinin güçlüsü hangi perdedir?

.....

- Buselik ses dizisinin yeden perdesi hangi perdedir?

.....

- Buselik ses dizisinin durağı hangi perdedir?

.....

2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

hüseynî	durak	yeden	hicazlı	iki	dügâh

a. Nim zirgüle perdesi buselik dizisinin _____ perdesidir.

b. Buselik ses dizisinin _____ farklı ses dizisi vardır.

c. Buselik makamının karar perdesi _____ perdesidir.

ç. Buselik ses dizisi, yerinde buselik beşlisi üzerine _____ perdesinde kürdi dörtlüsü eklenmesiyle oluşur.

d. Buselik ses dizisinin kürdili dizisi dışında bir de _____ dizisi bulunur.

Cevaplarınızı öğretmeninizle kontrol ederek onun rehberliğinde öğrenme eksikliklerinizi gideriniz.

3.2 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ OKUYABİLME

Başlangıç Noktam

- Günlük hayatta dinlediğimiz buselik ses dizisi ile yazılmış eserlerin bizde oluşturduğu duygu ve düşünceleri açıklayalım.
- Buselik ses dizisini ve bu dizinin vermiş olduğu duygu ve düşünceleri önceden öğrenmiş olduğumuz çargâh ses dizisi ile karşılaştıralım. Yapısal ve duyusal farklarını arkadaşlarımızla paylaşalım.

- Bir hikâye anlatırken yapılan tonlamaların heyecanı ve duyguyu değiştirmesi gibi buselik ses dizisi de müziğin duygusal yapısını şekillendirir. Bu yapının oluşmasını sağlayan özellikleri örneklerle açıklayalım.

Öğreniyorum

Türk müziğinde yer alan buselik dizisi ile batı müziğindeki la minör dizisi, seslerin sıralanışı açısından aynı yapıdadır. Buselik dizinin de la minör dizisinin de donanımında arıza ses bulunmaz. Ezgisel özellikleri birbirine benzerdir.

Müziği Çözümlüyorum-4

1. Türk müziği çalgılarından birinin eşliğinde aşağıdaki buselik dizisini seslendirelim.

2. Dügâh (la) perdesi üzerine kurulmuş buselik beşlisi çalışma parçasının ritmik solfejini ve solfej okumasını yapalım.

3. Aşağıdaki parçanın ritmik solfejini ve solfej okumasını yaptıktan sonra hangi ses dizisine ait olduğunu, durağını, güçlüsünü, yeden perdesini belirleyelim. Bu parça üzerinde gösterelim.

4. Gruplara ayrılarak buselik ses dizisinde verilmiş olan seyirlerin solfejini yapalım. Diğer grupların okumalarını etkin bir şekilde dinleyerek seyirleri notadan takip edelim. Ses dizilerinin içselleştirilebilmesi için solfej ve seyir çalışmalarının düzenli, sabırlı ve istikrarlı bir şekilde tekrar edilmesi büyük önem taşımaktadır. Çalışmalarımızda bu unsurları göz önünde bulunduralım.

A

B

Kontrol Noktam

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin
Adı Soyadı : ..... Numarası: .....

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. İfadelere katılıyorsanız "Evet", kısmen katılıyorsanız "Kısmen", katılmıyorsanız "Hayır" seçeneğini "✓" ile işaretleyiniz.

SIRA NO	DEĞERLENDİRİLECEK DAVRANIŞLAR	Evet	Kısmen	Hayır
1	Türk müziği çalgılarından birinin eşliğinde yerinde buselik ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar yaptım.			
2	Ses dizisinin ana bileşenleri olan dügâh (la) sesi üzerine kurulacak olan "TBTT" aralıklarından oluşan beşli diziye yönelik bona-solfej okuma çalışmalarına katıldım.			
3	Grupla yapılan seyir çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol aldım.			
4	Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarımla dayanışma içinde oldum.			
5	Solfej ve seyir çalışmalarında buselik ses dizisi pekiştirilirken müziksel işitme ve okuma becerilerimi geliştirdim.			

Bu formda "Kısmen" ve "Hayır" olarak işaretlediğiniz becerilerdeki eksiklerinizi öğretmeniniz ile değerlendiriniz.

3.3 TÜRK MÜZİĞİNDE BUSELİK SES DİZİSİNİ İŞİTEBİLME

Başlangıç Noktam

- "Güle Sor Bülbüle Sor", "Laleler Her Yıl Açar" ve "Rüzgâr Kırdı Dalımı" adlı buselik ses dizisi eserlerini güvenli ağ üzerinden dinleyelim. Bu eserlerin bizde hangi duyguları uyandırdığını arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Buselik ses dizisini öğrendiğimiz diğer ses dizileri ile karşılaştıralım. Diğer diziler ile arasındaki farklılıkları arkadaşlarımızla paylaşalım.

- Kültürümüze ait halk dansları, Hacivat ve Karagöz gibi geleneksel tiyatro oyunlarında çalan müzikler ve dinî müziklerimiz ile buselik ses dizisi arasında nasıl bir ilişki kurabiliriz? Aşağıda verilen noktalı alana yazalım.

.....

.....

.....

.....

Öğreniyorum

Buselik ses dizisi özellikle karakteristik durak noktaları ve yumuşak geçişleri ile diğer dizilerden kolaylıkla ayırt edilebilmektedir. Dinleyiciye sakinlik ve içsel bir dinginlik hissi verir. Melodik yapısıyla nostaljik duygular yaşatır. Neşet Ertaş'ın "Neredesin Sen" adlı eseri bu makamın halk müziğine yansımasının güzel bir örneğidir.

Müziği Çözümlüyorum-5

Aşağıdaki buselik dörtlüsü ve buselik beşlisi etütleri öğretmenimizin çalacağı bir Türk müziği çalgısı ile dinleyelim. Etütlerdeki perdeleri, aralıkları ve buselik karakterini fark etmeye çalışalım.

BUSELİK DÖRTLÜSÜ ETÜT

BUSELİK BEŞLİSİ ETÜT

Müziği Çözümlüyorum-6

Aşağıdaki çalışmayı, verilen yönergeleri takip ederek yapalım.

- Öğretmenimiz sınıftan bir öğrenci seçer.
- Öğretmenimizin bir çalgı ile seslendireceği dügâh perdesi akılda tutulur.
- Öğretmenimiz seçilen arkadaşımızdan dügâh perdesi üzerine ikili, üçlü, dörtlü ya da beşli aralıklardan herhangi birini seslendirmesini ister.
- Seçilen arkadaşımız, istenen aralığı doğru bir şekilde seslendiriyorsa sınıf tarafından alkışlanır.
- Aralık seslendirilirken ses pes kaldıysa sınıf, arkadaşına tavanı işaret ederek sesi tizleştirmesi gerektiğini işaret eder.
- Aralık seslendirilirken ses tiz kaldıysa sınıf, zemini işaret ederek sesi pesleştirmesi gerektiğini işaret eder.
- İstenen aralık doğru şekilde seslendirildikten sonra etkinlik yeni öğrencilerin seçilmesi ile devam eder.

Müziği Çözümlüyorum-7

- "Dil-bestenim meşhûrunum", "Güle sor bülbüle sor hicranımı dinle", "Rüzgâr kırdı dalımı ellerin günahı ne?" adlı buselik eserlerini güvenli ağ üzerinden dinleyelim. Bu eserlerden yola çıkarak buselik ses dizisi ile ilgili bildiklerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Buselik ses dizisine ait bildiğimiz eserlerin isimlerini aşağıda verilen alana yazalım.

.....

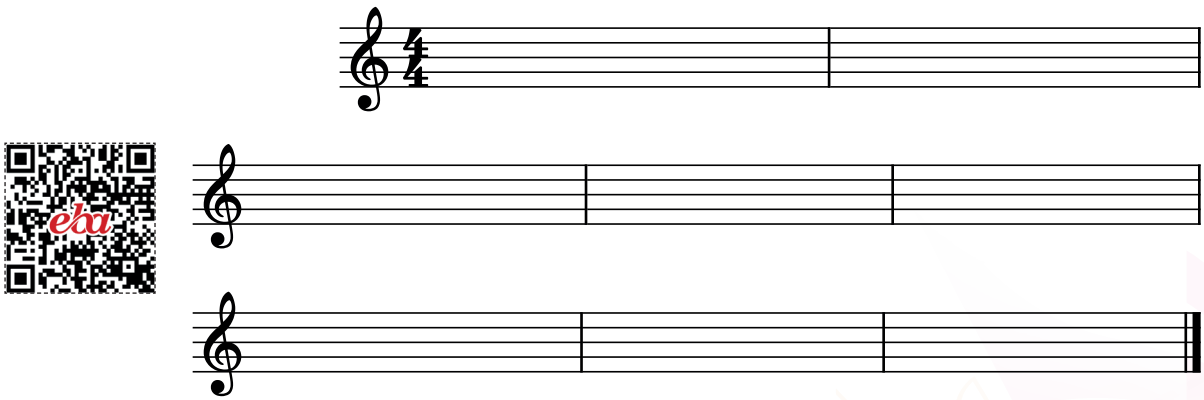
.....

.....

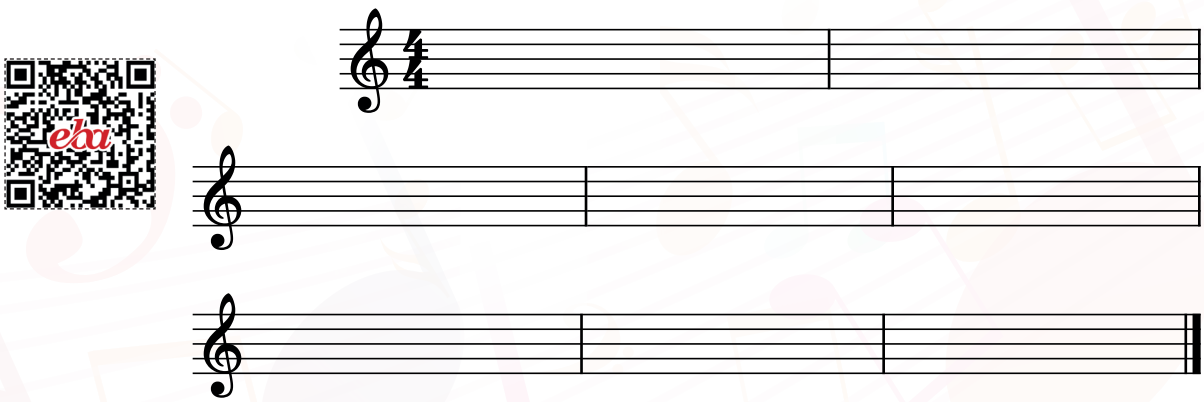
Müziği Çözümlüyorum-8

- Aşağıdaki karekodlarda verilen çalışma parçalarını dinleyelim. Dinlediğimiz parçanın diktesini karekodun yanında yer alan dizeğe yazalım. Diktesini yazdığımız çalışma parçasını öğretmenimiz eşliğinde seslendirelim.

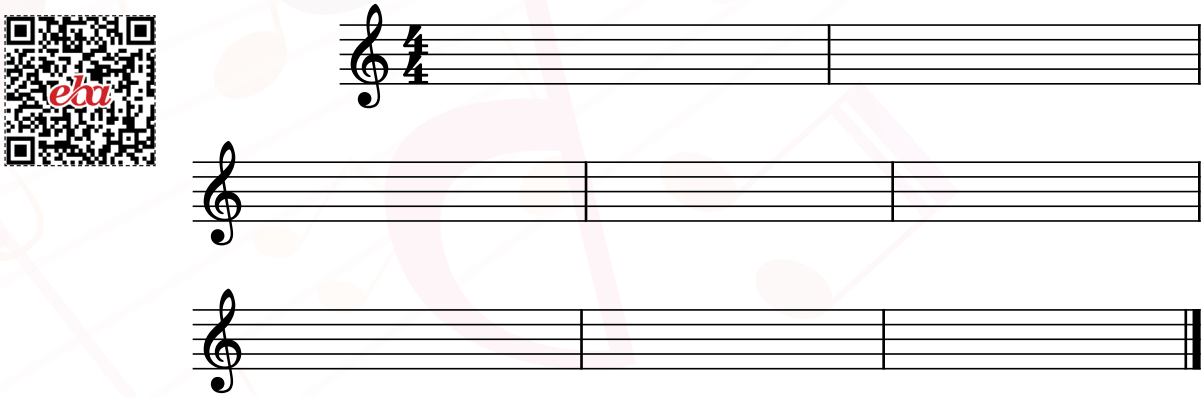
- Çargâh dörtlüsü

- Çargâh beşlisi

- Çargâh dizisi

Kontrol Noktam

PERFORMANS GÖREVİ

Bu performans görevinde sizden buselik beşlisinden eser ve etütler ile ilgili işitsel eserler hazırlamanızı ve hazırladığınız eserleri Türk müziği çalgılarından herhangi biriyle ya da etkileşimli tahta eşliğinde gerçekleştirmeniz beklenmektedir.

Süre

2 hafta

Öğrencilerin Yapması Gerekenler

- Dügâh perdesi üzerine kurulan buselik beşlisi, hüseynî perdesi üzerine kurulan kürdi dörtlüsü ve buselik ses dizisi kullanılarak ilk iki ölçüleri yazılmış olan Ek-3'teki ezgileri inceleyiniz.
- Konuyla ilgili basılı ve çevrim içi kaynaklardan araştırma yapınız.
- Dügâh perdesinde buselik beşlisi ve hüseynî perdesinde kürdi dörtlüsü dizileri kullanılarak başlanmış olan ezgileri 4 ölçü, buselik dizisi notaları kullanılarak başlanmış olan ezgiyi ise 8 ölçü olacak şekilde tamamlayınız.
- Ezgileri tamamlarken ezginin ölçü yapısına ve ezgiye hangi dörtlü ile başlandığına dikkat ediniz.
- Tamamlanan ezgilerin solfejini sınıfta yapınız ya da bu ezgileri kendi çalgınızla sınıf ortamında seslendiriniz.
- Ulaştığınız bilgileri düzenleyerek konuyla ilgili fikirlerinizi sınıf ortamında paylaşınız.

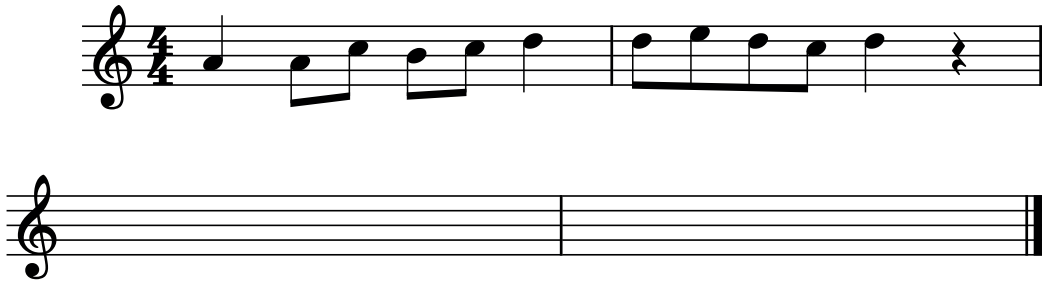
Değerlendirme

Yapılan performans görevi; verilen dizilerin doğru ve etkili bir şekilde kullanılarak ezgilerin tamamlanması, etütlerin sınıf ortamında seslendirilmesi ve konuyla ilgili farklı araştırmalar yapılması karekodda verilen analitik dereceli puanlama anahtarıyla öğretmeniniz tarafından değerlendirilecektir.

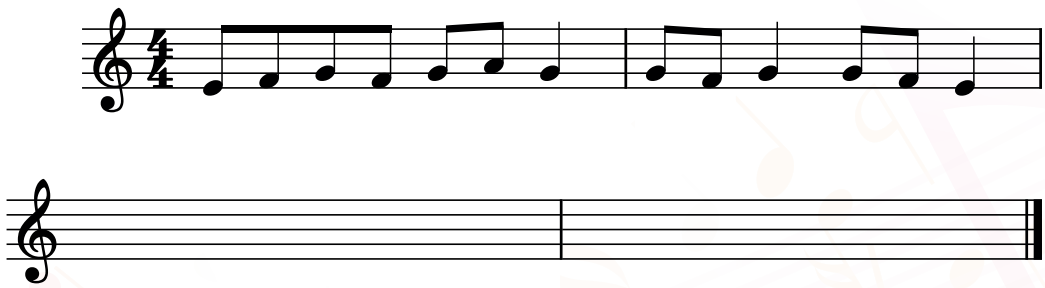
Analitik dereceli puanlama anahtarı karekodu

Ek-3

BUSELİK BEŞLİSİ EZGİ

KÜRDİ DÖRTLÜSÜ EZGİ

BUSELİK DİZİSİ EZGİ

3. Tema Değerlendirme Soruları

1. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

dügâh	nim zirgüle	kürdili	çıkıcı	inici

a. Buselik ses dizisinin durağı _____ perdesidir..

b. Buselik ses dizisinin seyri _____ veya inici-çıkıcıdır.

c. Buselik ses dizisinin yedeni _____ perdesidir.

ç. Buselik ses dizisinin hicazlı dizisi dışında bir de _____ dizisi bulunur.

2. Aşağıdaki yapılandırılmış gridde buselik ses dizisi ile ilgili ifadeler verilmiştir. Bu İfadelerden yararlanarak verilen soruları cevaplayınız.

1. Donanımının değiştirici işareti yoktur.
2. Dizisi yerinde buselik beşlisine dügâh perdesi üzerinde hicaz dörtlüsünün eklenmesiyle oluşur.
3. Yerinde buselik beşlisi üzerine hüseynî perdesinde kürdi dörtlüsü eklenmesiyle oluşur.
4. Buselik ses dizisinin üç farklı ses dizisi vardır.
5. Seyri "çıkıcı" veya "inici-çıkıcı"dır.
6. Durağı hüseynî perdesidir.
7. Kürdi dizisi dışında bir de hicazlı dizisi bulunur.
8. Nim zirgüle perdesi buselik dizisinin yeden perdesidir.
9. Yerinde buselik beşlisine hüseynî perdesi üzerinde çargâh dörtlüsünün eklenmesiyle oluşur.

Yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur? Kutulardaki numaraları noktalı yerlere yazınız.

.....

Kelime oyunu karekodu

Ek ölçme karekodu

4. TEMA SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR

4.1 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ YAZABİLME

4.2 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ OKUYABİLME

4.3 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ İŞİTEBİLME

Anahtar Kavramlar

armonik, dikte, majör, melodik, mi minör, minör, ritmik solfej, sol majör, solfej, tetrakord

EBA içerikleri için bu karekodu okutunuz.

Bu temada sizden;

- sol majör ve mi minör dizilerini yazabilmeniz,
- sol majör ve mi minör dizilerini okuyabilmeniz,
- sol majör ve mi minör dizilerini işitebilmeniz

beklenmektedir.

Tema özeti için bu karekodu okutunuz.

Başlarken

Her dizinin bir rengi, ruhu ve havası vardır. Müzikal yolculuğumuzun bu durağında sol majör ve mi minör dizilerini tanıyacak, onları yazmayı öğrenecek ve bu dizilerin hangi duygularla buluştuğunu keşfedeceğiz.

- Mozart'ın bazı eserleri sol majör dizileri içerir. Mozart bu diziyi seçerken nasıl bir hikâye anlatmak istemiş olabilir?
- Sol majör dizisinin sesi, bir gezegenin müziği olsaydı bu hangi gezegen olurdu? Bu gezegen nasıl hareket ederdi? Hızlı mı yoksa yavaş mı?
- Mi minör dizisinin notaları bir şehirde dolaşan insanlar olsaydı kimler hangi notalarda yürürdü?

4.1 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ YAZABİLME

Başlangıç Noktam

- Daha önceden dinlediğimiz sol majör veya mi minör ses dizilerine ait eserlere örnekler verelim. Bu eserlerin bizde uyandırdığı hisleri arkadaşlarımıza söyleyelim.
- Majör ve minör dizilerde sesler aynı olmasına rağmen verdiği his neden farklıdır? Düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

- Do majör, la minör ilişkisi ile sol majör, mi minör ilişkisi arasında nasıl bir benzerlik olduğunu söyleyelim.
- Sol majör ve mi minör ses dizileri, aynı notaları kullanır ama farklı duygular yaratır. Tıpkı aynı sözcüklerin farklı anlamlar taşıması gibi... Örneğin sayı olan yüz ve vücudumuzun bir parçası olan yüz aynı şekilde yazılır ama farklı anlamlar taşır. Biz de buna benzer örnekler verelim.
- Aşağıdaki karekodlarda verilen sol majör ve mi minör dizilerini dinleyelim. Dinlediğimiz diziler arasındaki farklılık ve benzerlikleri söyleyelim. Diziler ile ilgili arkadaşlarımıza sorular soralım.

Sol Majör Dizisi

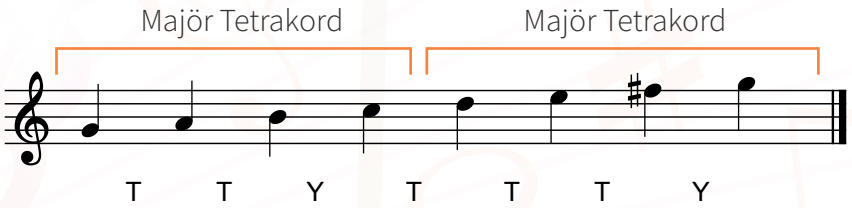
Mi Minör Dizisi

Öğreniyorum

Majör dizi, belirli bir notadan başlayarak tam- tam - yarım - tam - tam- tam - yarım aralıklarıyla ilerleyen bir ses dizisidir. Aynı formülü başka bir nota için uygulayarak majör diziyi oluşturabiliriz.

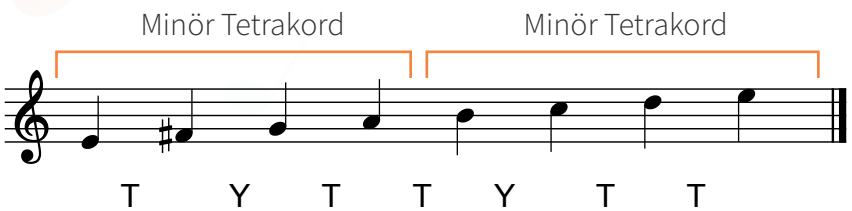
SOL MAJÖR DİZİSİ

- Sol notasından başlayarak belirli bir aralık düzeniyle ilerleyen 7 sesli bir gamdır.
- "2 tam + 1 yarım + 3 tam + 1 yarım" ses aralıklarından oluşmaktadır.
- Sol, la, si, do, re, mi, fa# ve sol notalarından oluşur.
- VI. ve VII. dereceler arasını (mi ve fa sesleri) tam ses aralığına çıkartmak ve VII. ve I. dereceler arasını (fa ve sol sesleri) yarım ses aralığına düşürmek için fa notası diyez (#) alır.

Mİ MİNÖR DİZİSİ

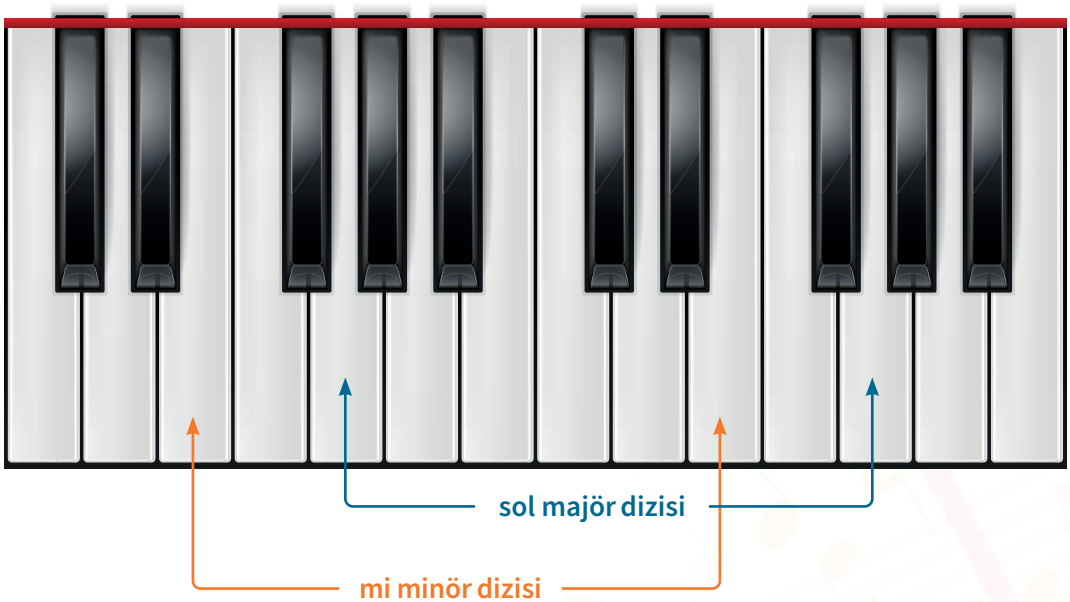
Minör bir dizide ise II. ve III. dereceleri arası ile V. ve VI. dereceler arası yarım ses iken diğer derecelerin arası tam ses olmalıdır. Bu yapı göz önünde bulundurularak istenen ses üzerinden yeni minör diziler oluşturulabilir.

- Mi notasından başlayarak belirli bir aralık düzeni ile ilerleyen yedi sesli bir gamdır.
- "1 tam + 1 yarım + 2 tam + 1 yarım + 2 tam" ses aralıklarından oluşmaktadır.
- Mi, fa#, sol, la, si, do, re ve mi notalardan oluşur. Sol majör dizisiyle aynı notaları kullanır.
- I. ve II. dereceler arasını (mi ve fa sesleri) tam ses aralığına çıkartmak ve II. ve III. dereceler arasını (fa ve sol sesleri) yarım ses aralığına düşürmek için fa notası diyez (#) alır.

SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

- Sol majörün VI. derecesi mi sesidir. Bu nedenle mi minör, sol majörün ilgili minörüdür.
- Sol majör ve mi minör ses dizileri aynı notaları kullanır fakat iki dizinin başlangıç notaları farklıdır.

Müziği Çözümlüyorum-1

- Sol majör tonunda yer alan Bach'ın (Bah) Cello Suite (Çello Suit) no.1 Prelüde (Prelüd), Beethoven'ın (Beytovın) Sonata no.25 ve mi minör tonunda yer alan Romance Guitar (Romans gitar) ve Chopin'in (Şopen) Prelude Op.28 No.4 eserlerini güvenli ağ üzerinden dinleyelim.
- Dinlediğimiz eserlerin bize çağrıştırdığı farklı eserleri arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Arkadaşlarımızla paylaşacağımız eserler ile ilgili anılarımızı verilen alana kısaca yazalım.

.....

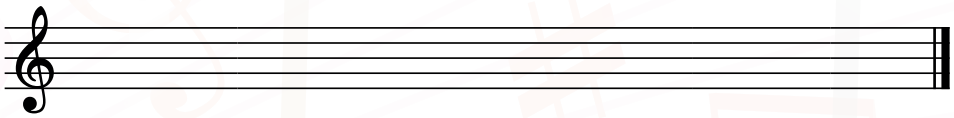
.....

.....

Müziği Çözümlüyorum-2

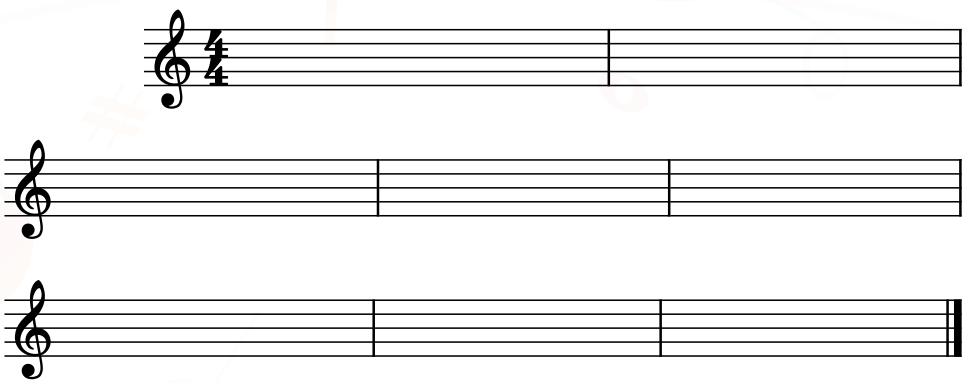
- Aşağıda ismi verilen ses dizisini altındaki dizeğe nota yazım kurallarına uygun şekilde yazalım ve notalar arası mesafeleri uygun aralıkları kullanarak belirtelim.

Sol Majör Dizisi

Müziği Çözümlüyorum-3

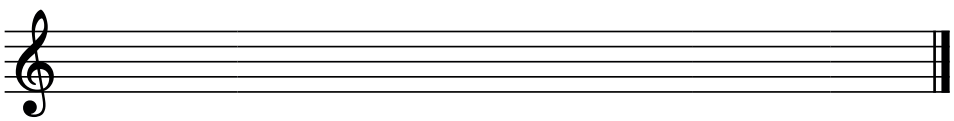
- Sol majör ses dizisinde bulunan notaları kullanarak verilen dizek üzerinde bir ezgi oluşturalım. Çalışmamız esnasında dörtlük ve sekizlik nota değerleri ile dörtlük ve sekizlik sus değerlerinden istediklerimizi kullanalım.

Müziği Çözümlüyorum-4

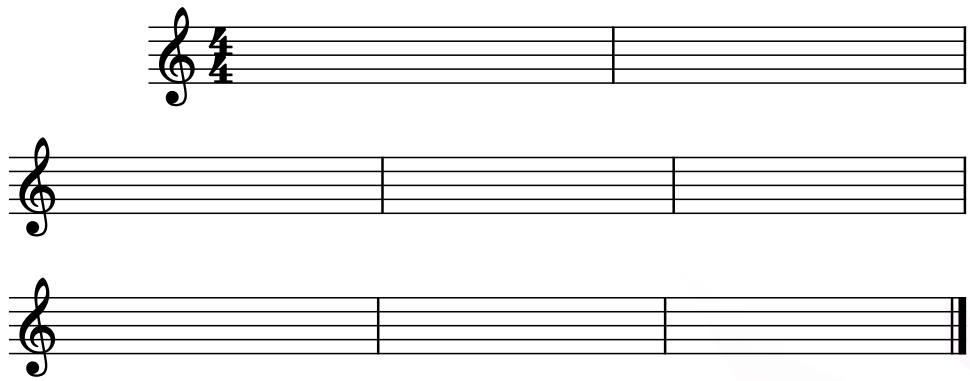
- Aşağıda ismi verilen ses dizisini altındaki dizeğe nota yazım kurallarına uygun şekilde yazalım ve notalar arası mesafeleri uygun aralıkları kullanarak belirtelim.

Mi Minör Dizisi

Müziği Çözümlüyorum-5

- Mi minör ses dizisinde bulunan notaları kullanarak aşağıdaki dizekler üzerinde bir ezgi oluşturalım. Çalışmamız esnasında dörtlük ve sekizlik nota değerleri ile dörtlük ve sekizlik sus değerlerinden istediklerinizi kullanalım.

Kontrol Noktam

Aşağıdaki tabloda yer alan açıklamaları okuyunuz. Verilen açıklamaların ait olduğu dörtlü dizisi alanını "✓" ile işaretleyiniz.

	Sol majör dizisi	Mi minör dizisi
Dizide fa# sesi yer alır.		
Sol notasından başlar.		
Sesler arası "1 tam + 1 yarım + 2 tam + 1 yarım + 2 tam" dizilimiyle oluşur.		
Mi notasından başlar.		
Sesler arası "2tam + 1yarım + 3tam + 1 yarım" dizilimiyle oluşur.		

Doğru işaretlemediğiniz alan ile ilgili öğretmeninizden veya arkadaşlarınızdan geri bildirim alarak öğrenme eksikliğinizi tamamlayınız.

4.2 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ OKUYABİLME

Başlangıç Noktam

- Sol majör ve mi minör ses dizilerinin aynı notalara sahip olması müziğin yapısını nasıl etkiler? Düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.
- Daha önceden aynı notalara sahip olan dizilerden hangilerini bildiğimizi arkadaşlarımıza söyleyelim.

- Do majör, la minör ilişkisi ile sol majör, mi minör ilişkisi arasında nasıl bir benzerlik olduğunu arkadaşlarımıza söyleyelim.
- Sol majör ve mi minör ses dizileri, aynı notaları kullanır ama farklı duygular yaratır. Bu, aynı sözcüklerin farklı anlamlar taşıması gibidir. Örneğin sayı olan yüz ve vücudumuzun bir parçası olan yüz aynı şekilde yazılır ama farklı anlamlar taşır. Biz de buna benzer örnekler verelim.

Öğreniyorum

Notalar bir grup arkadaş gibidir, her biri kendine özgü ses çıkarır. Solfej bize onların birlikte nasıl muhteşem bir şarkı söylediğini gösterir. Biz de sol majör ve mi minör dizilerinin söylediği şarkılara eşlik edelim.

Müziği Çözümlüyorum-6

1. Aşağıda verilen sol majör dizisini piyano eşliğinde seslendirelim.

Sol Majör Dizisi

2. Aşağıda verilen sol sesi üzerine kurulmuş majör tetrakord (sol notasından do notasına kadar olan sesler) parçasının ritmik solfejini ve solfej okumasını yapalım.

Sol Majör Dörtlü Solfej

3. Aşağıda verilen sol majör dizisinin seslerinden oluşan parçanın ritmik solfejini ve solfej okumasını yapalım.

Sol Majör Solfej

4. Aşağıda verilen mi minör dizisini piyano eşliğinde seslendirelim.

Mi Minör Dizisi

5. Aşağıda verilen mi sesi üzerine kurulmuş minör tetrakord (mi notasından la notasına kadar olan sesler) parçasının ritmik solfejini ve solfej okumasını yapalım.

Mi Minör Dörtlü Solfej

6. Aşağıda verilen mi minör dizisinin seslerinden oluşan parçanın ritmik solfejini ve solfej okumasını yapalım.

Mi Minör Solfej

Kontrol Noktam

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin
Adı Soyadı : ..... Numarası: .....

Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. İfadelere katılıyorsanız "Evet", kısmen katılıyorsanız "Kısmen", katılmıyorsanız "Hayır" seçeneğini "✓" ile işaretleyiniz.

SIRA NO	DEĞERLENDİRİLECEK DAVRANIŞLAR	Evet	Kısmen	Hayır
1	Piyano eşliğinde yerinde sol majör ve mi minör ses dizisinin seslendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirdim.			
2	Ses dizisinin ana bileşenleri olan sol sesi üzerine kurulacak dörtlü diziye yönelik bona-solfej okuma çalışmalarına katıldım.			
3	Grupla yapılan solfej çalışmalarının yürütülmesinde aktif rol aldım.			
4	Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarımla dayanışma içinde oldum.			
5	Solfej ve ritmik solfej alışmalarında sol majör ve mi minör ses dizisi pekiştirilirken müziksel işitme ve okuma becerilerimi geliştirdim.			
6	Ses dizisinin ana bileşenleri olan mi sesi üzerine kurulacak dörtlü diziye yönelik bona ve solfej okuma çalışmalarına katıldım.			
7	Parça içindeki tını farklılıklarını, ezgisel akışı ve ritmik desenleri de dikkatle inceledim.			

Bu formda "Kısmen" ve "Hayır" olarak işaretlediğiniz becerilerdeki eksiklerinizi öğretmeniniz ile değerlendiriniz.

4.3 SOL MAJÖR VE Mİ MİNÖR DİZİLERİNİ İŞİTEBİLME

Başlangıç Noktam

- Daha önce öğrendiğimiz tek bemollü majör ve minör diziyi hatırlayalım. Bu dizi ile tek diyez alan majör ve minör diziyi karşılaştırarak aralarında ne gibi benzerlikler ve farklılıklar olduğunu arkadaşlarımızla tartışalım.

- Bir cümleyi farklı tonlarda söylemeyi deneyelim. “Bugün harika bir gün geçirdim.” cümlesi mutlu bir ifadeyle söylendiğinde coşkulu bir anı paylaşır. Ancak aynı cümle, düşük bir ses tonuyla ve daha yavaş söylendiğinde ironi ya da hayal kırıklığı içerebilir. Bu durumu sol majör ve mi minör ile ilişkilendirirsek nasıl olur? Düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

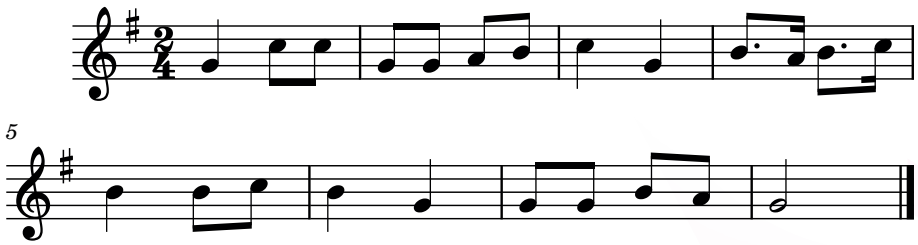
Öğreniyorum

Majör ve minör tonlar, müzikte duygusal ifade açısından bir çeşitlilik sunar. Majör büyük, minör ise küçük demektir. Her majör tonun bir ilgili minör tonu vardır. Dikte ve solfej çalışmalarımızda bu iki dizinin duyum farkını ayırt etmek, müziksel duyarlılığımızı ve becerilerimizi geliştirmede etkilidir.

Müziği Çözümlüyorum-5

1. Aşağıda sol majör dörtlüsü ve sol majör beşlisi ile mi minör dörtlüsü ve mi minör beşlisi etütleri bulunmaktadır. Öğretmenimizin bu eserleri piyano ile çalmasını dinledikten sonra dinledikten sonra etütlerdeki aralıkları fark etmeye çalışalım. Parçanın ritmik solfejini okuyalım ve solfejini yapalım.

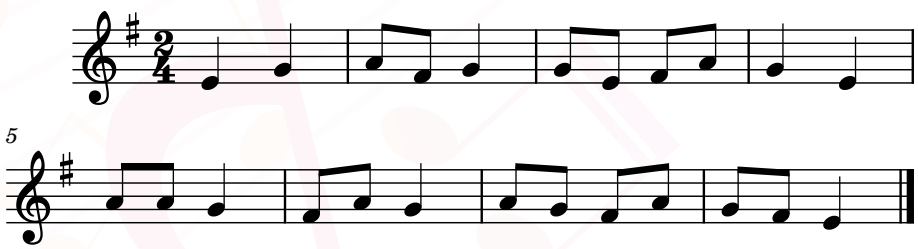
Sol Majör Tetrakortu

Sol Majör Beşlisi

Mi minör Tetrakordu

Mi Minör Beşlisi

Müziği Çözümlüyorum-7

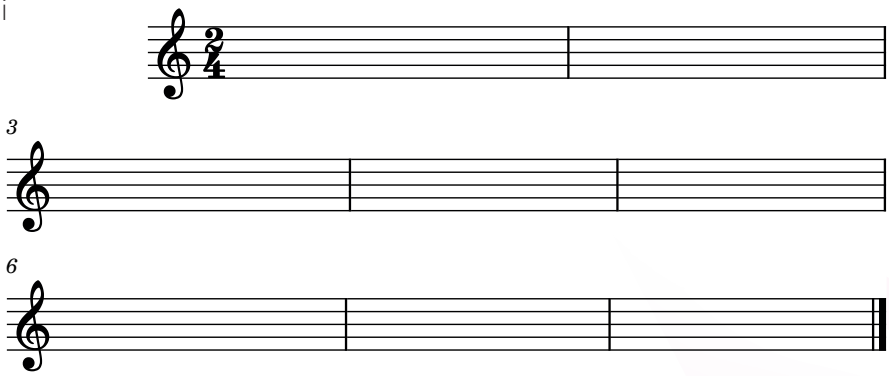
Aşağıdaki çalışmayı, verilen yönergeleri takip ederek yapalım.

- Öğretmenimiz sınıftan bir öğrenci seçer.
- Öğretmenimizin piyano ile seslendireceği sol majör dizisi akılda tutulur.
- Öğretmenimiz; seçilen arkadaşımızdan sol notası üzerine ikili, üçlü, dörtlü ya da beşli aralıklardan herhangi birini seslendirmesini ister.
- Seçilen arkadaşımız istenen aralığı doğru bir şekilde seslendiriyorsa sınıf tarafından alkışlanır.
- Aralık seslendirilirken ses pes kaldıysa sınıftaki öğrenciler arkadaşına tavanı işaret ederek sesi tizleştirmesi gerektiğini işaret eder.
- Aralık seslendirilirken ses tiz kaldıysa sınıftaki öğrenciler zemini işaret ederek sesi pesleştirmesi gerektiğini işaret eder.
- İstenen aralık doğru şekilde seslendirildiğinde yeni öğrencilerin seçilmesi ile etkinlik devam eder.
- Sonrasında aynı işlem, öğretmenimizin piyano ile mi minör dizisini seslendirdikten sonra ve mi notası üzerine ikili, üçlü, dörtlü ya da beşli aralıklardan herhangi birini seslendirmesini seçilen öğrenciden istemesiyle devam eder.

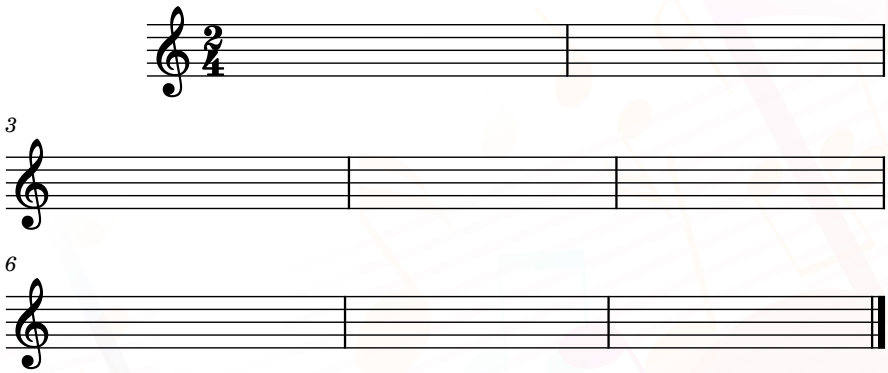
Müziği Çözümlüyorum-8

Aşağıdaki karekodlarda verilen çalışma parçalarını dinleyelim. Dinlediğimiz parçaların diktelerini karekodların yanlarındaki dizeklere yazalım. Diktesini yazdığımız çalışma parçasını öğretmenimiz eşliğinde seslendirelim.

- Sol majör dizisi

- Miminör dizisi

Müziği Çözümlüyorum-9

- Sol majör dizisi ile yazılmış olan "Johan Sebastian Bach'ın (Yohan Sebastiyan Bah) Minuet (Minyuet) G Major BWV Anh 114" eseri ile "Ludwig Van Beethoven'ın (Ludvig van Beytovın) Sonatina in G Major Anh 5, Moderato" eserini güvenli ağ üzerinden dinleyelim.
- Mi minör dizisi ile yazılmış olan "Frédéric Chopin'in (Frederik Şopen) Prelude in E Minor op.28 no.4" eseri ile "Haydn'ın (Haydın) Sonata in E Minor Hob. XVI/34 First Movement Presto (Först Movımınt Presto)" eserini güvenli ağ üzerinden dinleyelim.
- Dinlediğimiz bu eserlerin benzerliklerini ve farklılıklarını gözlemleyelim ve arkadaşlarımızla tartışalım.
- Bildiğimiz sol majör ve minör dizileri ile ilgili yazılmış eserleri arkadaşlarımızla paylaşalım.

Kontrol Noktam

PERFORMANS GÖREVİ

Bu performans görevinde sizden sol majör ve mi minör gamlarını seslendirmeye ve işitmeye yönelik becerilerinizi geliştirmeniz beklenmektedir.

Süre

2 hafta

Öğrencilerin Yapması Gerekenler

- Sol majör ve mi minör ses dizileri kullanılarak ilk iki ölçüleri yazılmış olan ezgileri inceleyiniz.
- Konuyla ilgili basılı ve çevrim içi kaynaklardan araştırma yapınız.
- Sol majör ve mi minör dizileri kullanılarak başlanmış Ek-4'teki ezgileri 8 ölçü olacak şekilde tamamlayınız.
- Ezgileri tamamlarken ezginin ölçü yapısına ve ezgiye hangi dörtlü ile başlandığına dikkat ediniz.
- Tamamlanan ezgilerin solfejini sınıfta yapınız ya da bu ezgileri kendi çalgınızla sınıf ortamında seslendiriniz..
- Ulaştığınız bilgileri düzenleyerek konuyla ilgili fikirlerinizi sınıf ortamında paylaşınız.

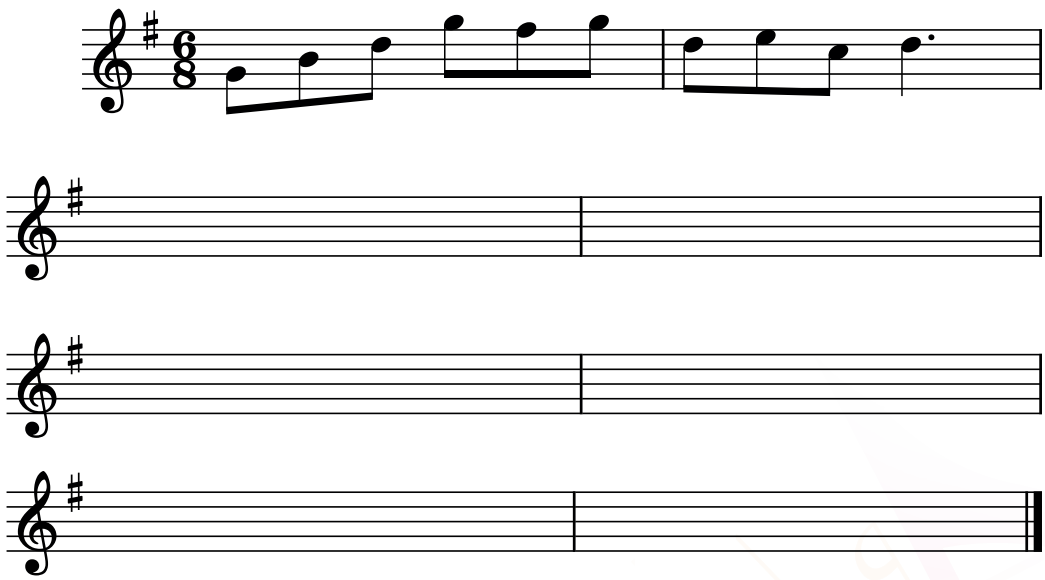
Değerlendirme

Yapılan performans görevi; verilen dizilerin doğru ve etkili bir şekilde kullanılarak ezgilerin tamamlanması, etütlerin sınıf ortamında seslendirilmesi ve konuyla ilgili farklı araştırmalar yapılması aşağıdaki karekodda verilen analitik dereceli puanlama anahtarıyla öğretmeniniz tarafından değerlendirilecektir.

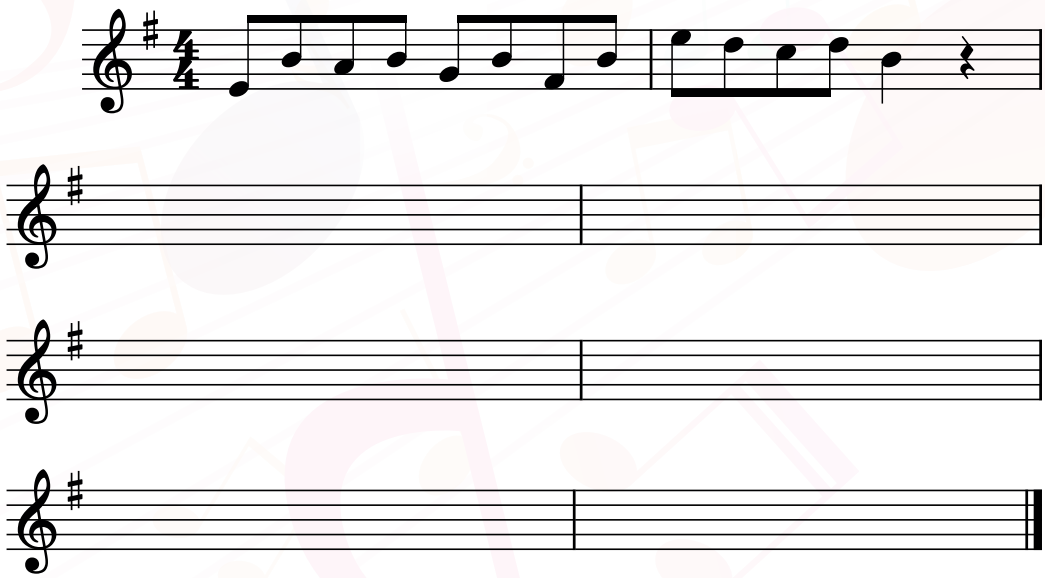
Analitik dereceli puanlama anahtarı karekodu

Ek-4

SOL MAJÖR EZGİ

Mİ MİNÖR EZGİ

4. Tema Değerlendirme Soruları

1. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

a. (____) Mi minör dizisi, sol majör dizisiyle farklı notaları kullanır.

b. (____) Sol majör ve mi minör aynı notaları kullanır fakat farklı yerden başlar.

c. (____) Mi minör, sol majörün doğal minörüdür.

ç. (____) Sol majör dizisi "2 tam-2 yarım-3 tam-1 tam" ses aralıklarından oluşmaktadır.

2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

mi minör	sol	sol majör	mi	re

a. Mi, fa#, sol, la, si, do, re ve mi notalarından oluşan diziye _____ dizisi denir.

b. Genellikle neşeli, aydınlık ve enerjik bir duygu veren dizi _____ dizisidir.

c. Dizinin başlangıç noktası ve karar sesi _____ olduğu için farklı bir his uyandırır.

ç. Sol majör dizisi, _____ notasından başlayarak belirli bir aralık düzeniyle ilerleyen 7 sesli bir gamdır.

Soru-cevap etkinliği karekodu

Ek ölçme karekodu

SÖZLÜK

A

analiz: Bir müzik eserinin yapısal, melodik, armonik ve ritmik özelliklerinin incelenmesi.

B

bona: Nota okuma ve ritim çalışmaları için kullanılan teknik egzersiz yöntemi.

C-Ç-D

darp: Türk müziğinde ritim veya vurma; usulün temel birimi.

derece: Bir gamdaki seslerin sıralı konumları.

dikte: Dinleyerek bir melodiyi veya ritmi notaya dökme çalışması.

dinî: Din üzerine, dinsel.

E-F

entonasyon: Bir insanın veya bir çalgının çıkardığı sesin doğru frekansta olmasıdır.

eser: Bestelenmiş bir müzik parçası veya kompozisyon.

G-Ğ-H

gam: Belirli bir dizideki seslerin sıralı düzeni; majör ve minör gibi.

geleneksel: Kültürel mirası yansıtan ve nesilden nesile aktarılan müzik türleri.

I-İ-J

ilahi: Dinî duyguları ifade eden, ibadetlerde kullanılan müzik formu.

K-L

köçekçe: Osmanlı dönemine özgü, eğlence amaçlı çalınan hareketli bir müzik türü.

M-N-O

majör: Bir makam, bir akort veya bir aralığın oluşma biçimi.

mertebe: Türk müziğinde makamların veya seslerin hiyerarşik düzeni.

minör: 1. Bir makam, bir akort, bir gam, bir aralık özelliği olan.

2. Majörden yarım ses küçük olan.

Ö

ölçü: Bir ezginin eşit bölümlere ayrılışı.

SÖZLÜK

P

pes: Düşük frekanslı veya kalın ses.

prelüd: Bir eserin başlangıcında çalınan kısa ve serbest bir giriş bölümü.

R

repertuvar: Çalınabilir veya söylenebilir eserlerin bir araya getirildiği liste.

rumuz: Türk müziğinde makamların veya usullerin sembolik işaretleri.

S-Ş

seyir: Türk müziğinde makamın melodik ilerleyişi ve karakteristik yapısı.

sonat: Genellikle üç veya dört bölümden oluşan klasik müzik formu.

süit: Birbirine bağlı dans parçalarından oluşan müzik formu.

T

tetrakord: Dört sesli bir diziyi ifade eden müzik terimi.

U-Ü

usul: Türk müziğinde ritmik düzeni belirleyen sistem.

V

vals: Üç zamanlı bir dans ve müzik türü.

Y-Z

yeden: Türk müziğinde bir makamın yardımcı sesi veya geçiş notası.

KAYNAKÇA

Bu kaynakça APA 7 kriterlerine göre hazırlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. Öğretim Programları Ortak Metni. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Müzik Okulları Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı (4. 5. 6. 7. ve 8. Sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Özcan, İ. H. (2007). Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri: Kudüm Velveleleri. Ötüken Neşriyat.

ESER KAYNAKÇASI

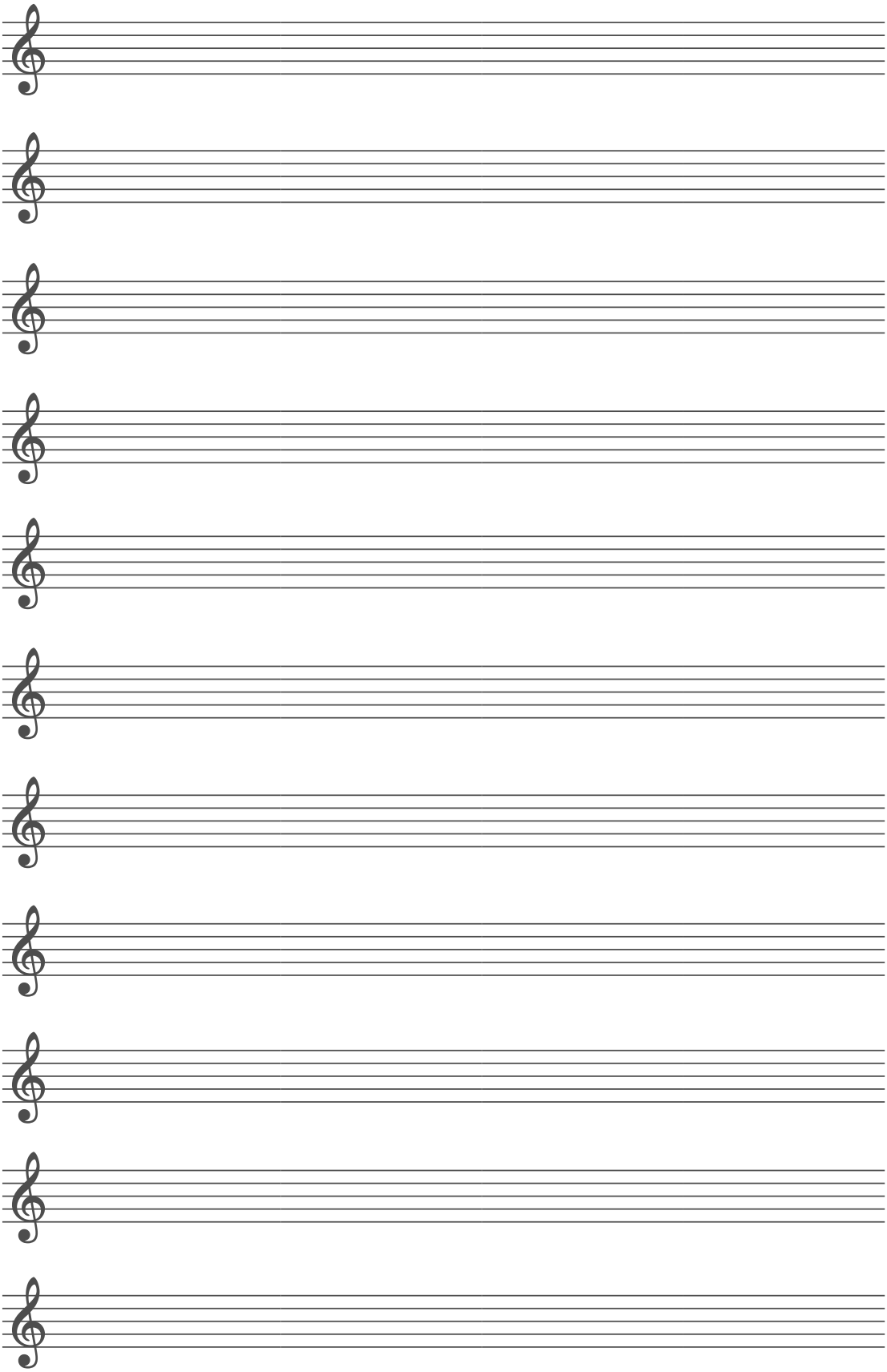
Eser kaynakçası için karekodu okutunuz.

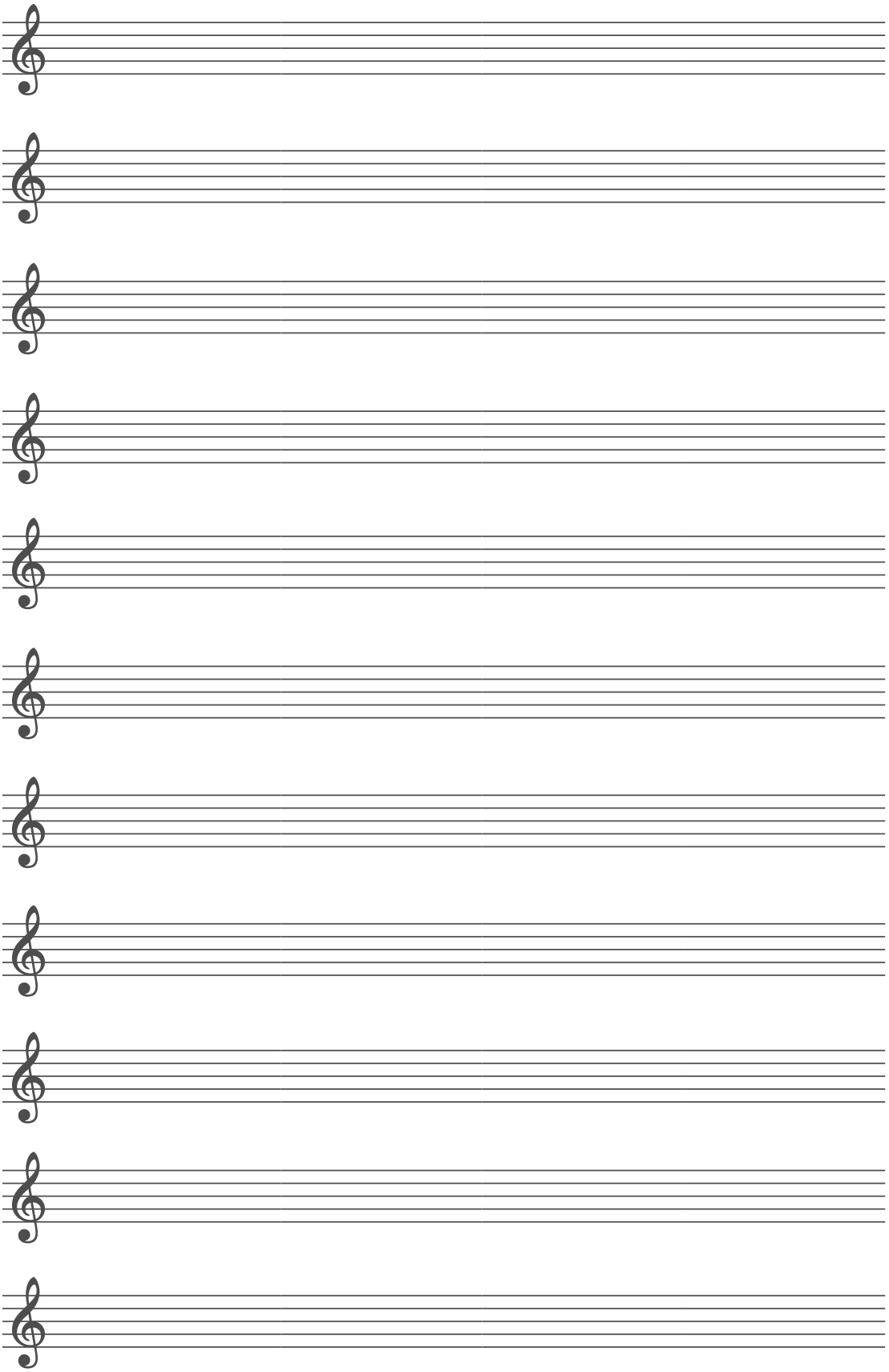
CEVAP ANAHTARI

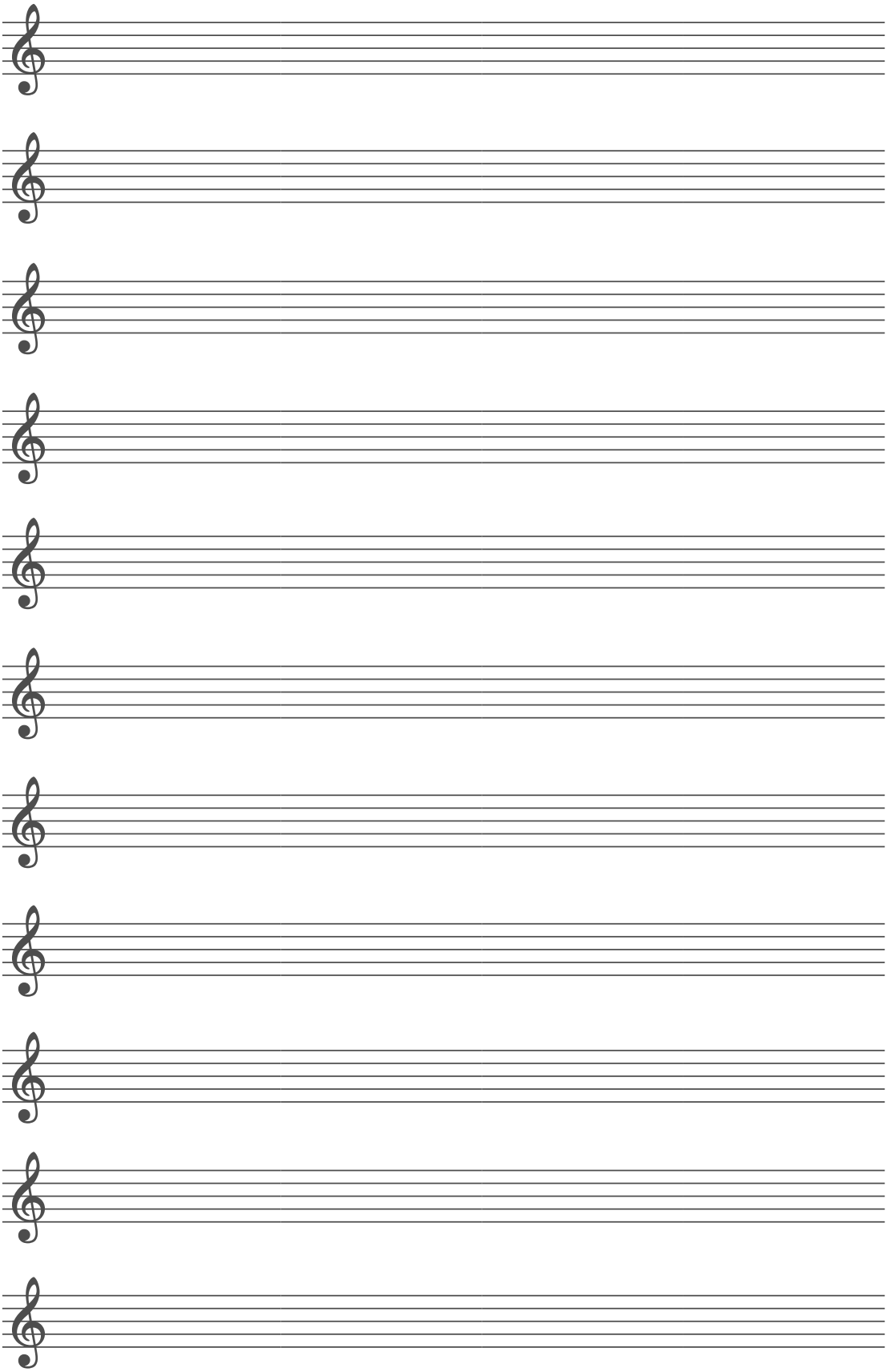
Cevap anahtarı için karekodu okutunuz.

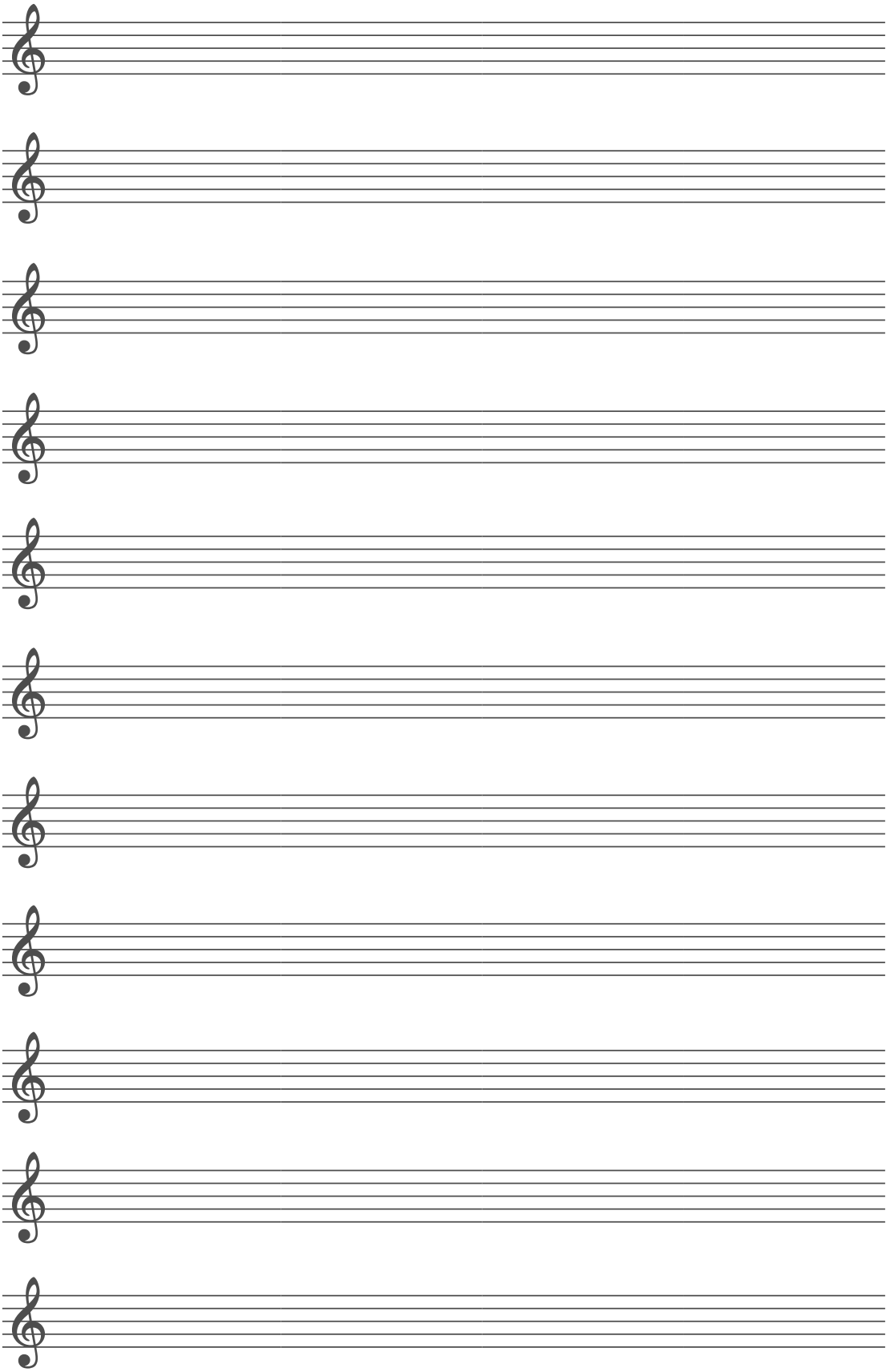
GÖRSEL KAYNAKÇA VE GENEL AĞ KAYNAKÇASI

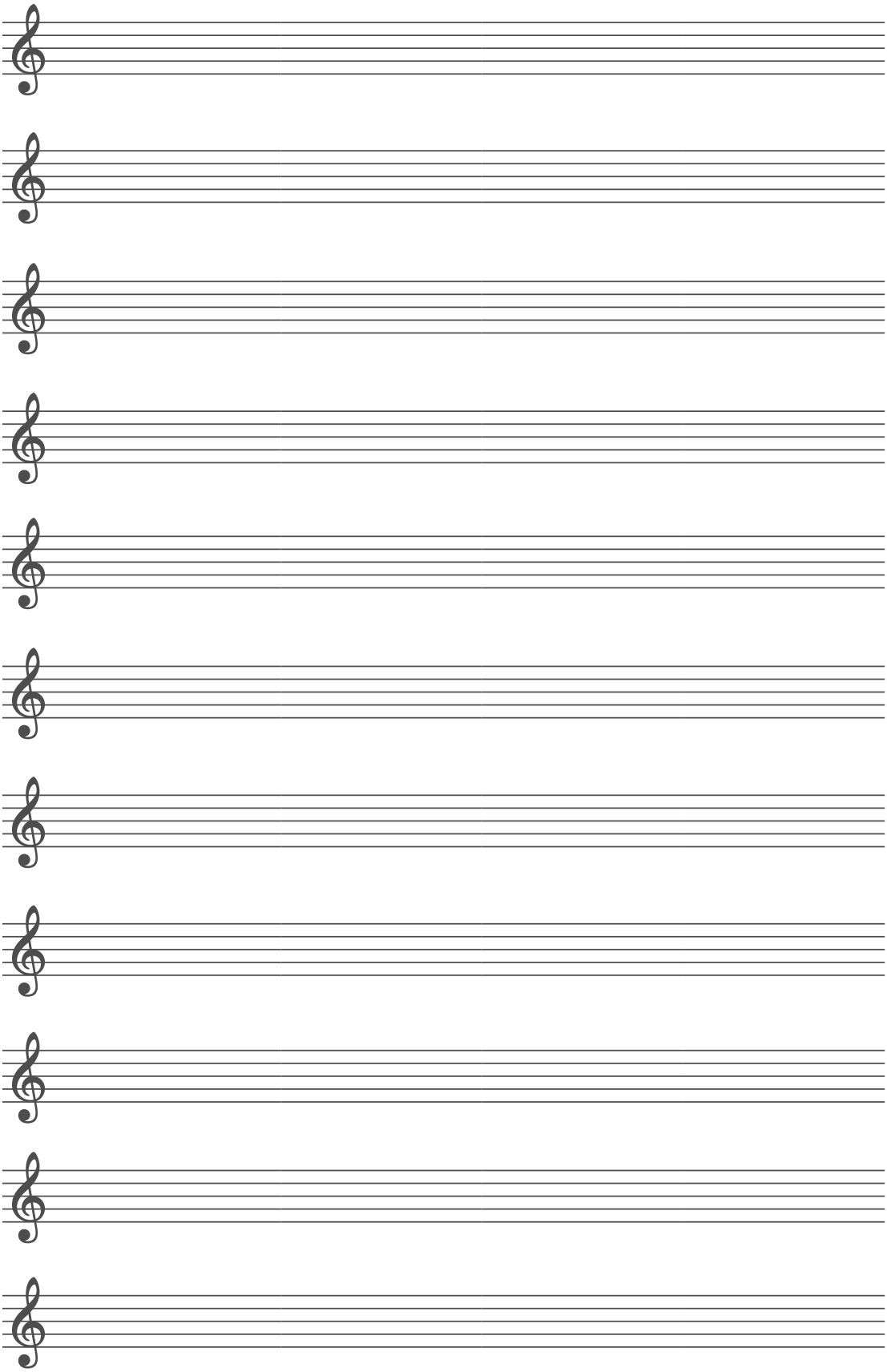
Görsel kaynakça ve genel ağ kaynakçası için karekodu okutunuz.

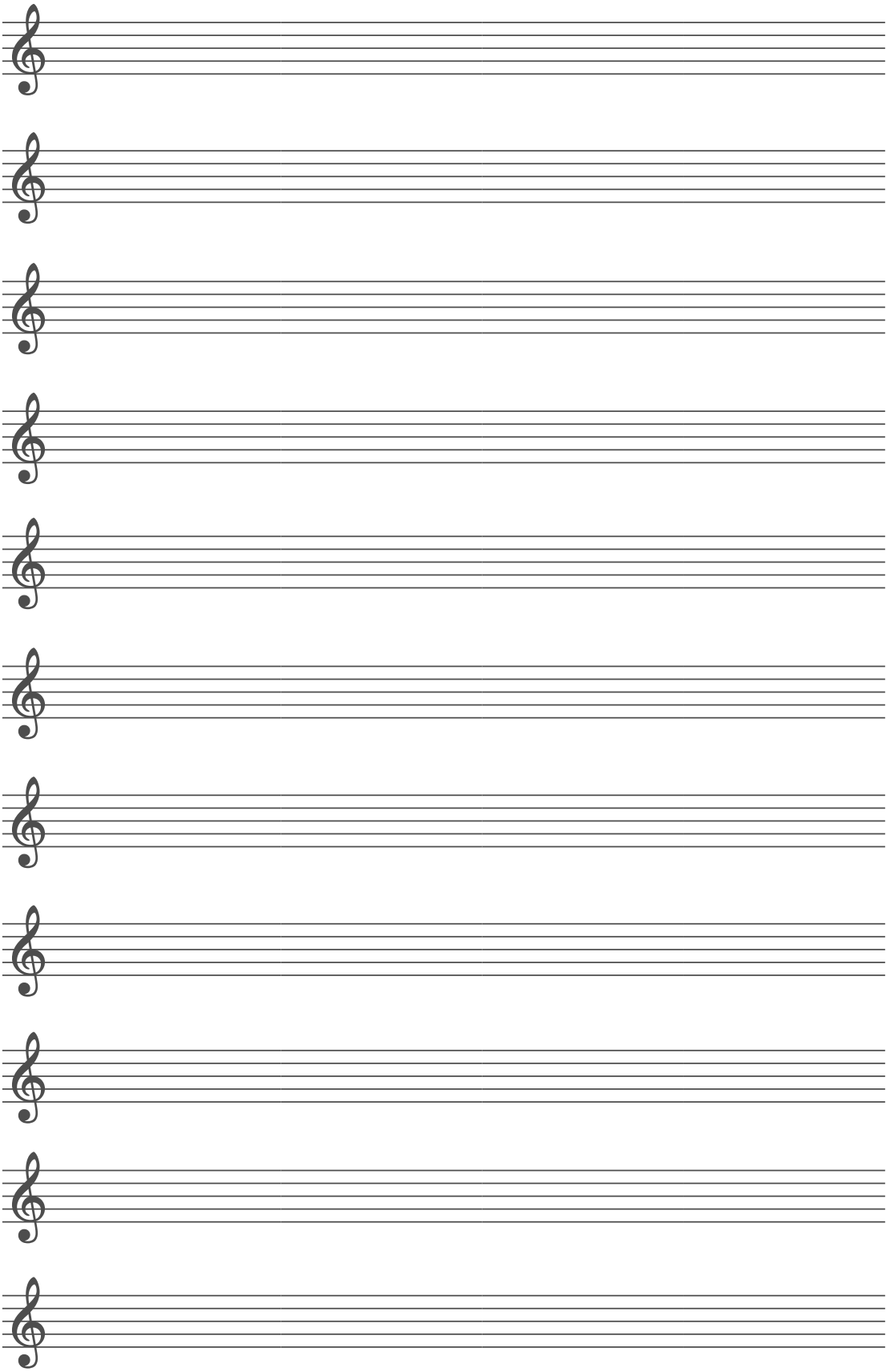

TÜRKİYE'NİN MÜLKİ İDARE BÖLÜMLERİ İLE
KARA VE DENİZ KOMŞULARI HARİTASI
BAŞKENT
İL MERKEZİ
GÖL
Ankara
Elâzığ
ÜLKE SINIRI
ÖZERK BÖLGE SINIRI
AKARSU
0 50 100 200 300 400 km
Harita Genel Müdürlüğü tarafından üretilmiştir.
KARADENİZ
AKDENİZ
EGE DENİZİ
MARMARA DENİZİ
HAZAR DENİZİ
ROMANYA
UKRAYNA
RUSYA FEDERASYONU
BULGARİSTAN
YUNANİSTAN
GÜRCİSTAN
ERMENİSTAN
AZERBAYCAN
İRAN
SURİYE
IRAK
LİBYA
MISIR
İSRAİL
LÜBNAN
FİLİSTİN
Batı Şeria
Doğu Kudüs
Gazze Şeridi
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ
Lefkoşa
Erenköy
Sofya
Bükreş
Atina
Tel Aviv
Beyrut
Şam
Bağdat
Tiflis
Erivan
Sinop
Samsun
Trabzon
Rize
Artvin
Ardahan
Kars
Ordu
Giresun
Gümüşhane
Bayburt
Erzincan
Erzurum
Ağrı
Iğdır
Tunceli
Bingöl
Muş
Bitlis
Van
Elâzığ
Malatya
Diyarbakır
Siirt
Batman
Şırnak
Hakkâri
Mardin
Şanlıurfa
Gaziantep
Adıyaman
Kahramanmaraş
Osmaniye
Adana
Hatay
Kilis
Mersin
Antalya
Karaman
Konya
Niğde
Aksaray
Nevşehir
Kayseri
Sivas
Yozgat
Kırşehir
Kırıkkale
Ankara
Çankırı
Çorum
Amasya
Tokat
Samsun
Kastamonu
Karabük
Bartın
Zonguldak
Düzce
Bolu
Sakarya
Kocaeli
İstanbul
Yalova
Bursa
Bilecik
Eskişehir
Kütahya
Afyonkarahisar
Uşak
Manisa
İzmir
Aydın
Denizli
Isparta
Burdur
Muğla
Balıkesir
Çanakkale
Gökçeada
Bozcaada
Tekirdağ
Kırklareli
Edirne
Sakarya Nehri
Kızılırmak Nehri
Yeşilırmak Nehri
Fırat Nehri
Dicle Nehri
Aras Nehri
Kura Nehri
Çoruh Nehri
Meriç Nehri
Tuna Nehri
Büyük Menderes Nehri
Küçük Menderes Nehri
Gediz Nehri
Seyhan Nehri
Ceyhan Nehri
Göksu Nehri
Asi Nehri
Tuz Gölü
Van Gölü
Urumiye Gölü
Süveyş K.
NAHÇIVAN Ö.C. (AZERBAYCAN)
ACARA Ö.C.
25°D
30°D
35°D
40°D
45°D
50°D
40°K
35°K

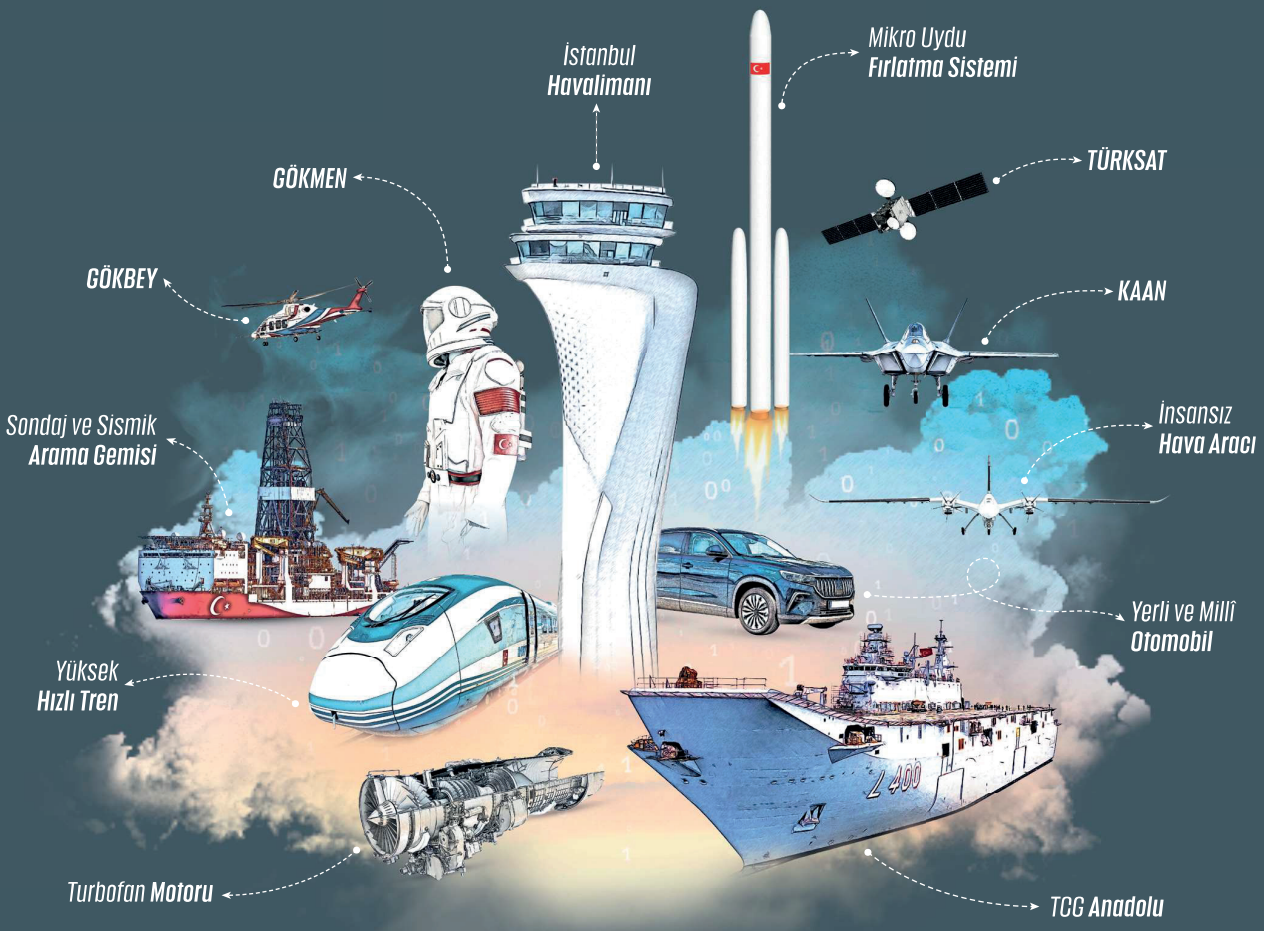

TÜRK DÜNYASI HARİTASI
Bağımsız Türk Devletleri
Türk Cumhuriyetleri, Türk Bölgeleri
Türk Toplulukları
0 250 500 1.000 1.500 2.000 km
TÜRK CUMHURİYETLERİ, TÜRK BÖLGELERİ
1 GAGAVUZ YERİ
2 KARAÇAY-ÇERKESYA
3 KABARDİN-BALKARYA C.
4 DAĞISTAN C.
5 ÇUVAŞİSTAN C.
6 TATARİSTAN C.
7 BAŞKURT C.
8 KARAKALPAKİSTAN C.
9 ALTAY C.
10 HAKASYA C.
TÜRK TOPLULUKLARI
a Avrupa'daki Türkler
b Kosova Türkleri
c Yunanistan Türkleri
ç Bulgaristan Türkleri
d Romanya Türkleri
e Suriye Türkmenleri
f Irak Türkmenleri
g İran Türkleri
h Afganistan Türkmenleri
ı Pakistan Türkmenleri
i Hindistan Türkmenleri
j Çin H. C. Türkleri
k Moğolistan Türkleri
l Rusya Federasyonu Türkleri
ÜLKE KISALTMALARI
ARNAVUTLUK ARN
BELÇİKA BEL
BOSNA - HERSEK BH
GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ GKRY
HIRVATİSTAN HRV
İSVİÇRE İSV
KARADAĞ KRD
KOSOVA KSV
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ KKTC
KUZEY MAKEDONYA KMKD
LİHTENŞTAYN LİH
SIRBİSTAN SRB
RUSYA FEDERASYONU
KAZAKİSTAN
TÜRKİYE
ÖZBEKİSTAN
TÜRKMENİSTAN
KIRGIZİSTAN
TACİKİSTAN
AFGANİSTAN
İRAN
İRAK
SURİYE
PAKİSTAN
HİNDİSTAN
ÇİN HALK CUMHURİYETİ
MOĞOLİSTAN
SİNCAN UYGUR ÖZERK BÖLGESİ
SAHA (YAKUT) C.
TUVA C.
UKRAYNA
BELARUS
POLONYA
ALMANYA
FRANSA
İSPANYA
PORTEKİZ
İTALYA
İSVEÇ
FİNLANDİA
NORVEÇ
CEZAYİR
LİBYA
MISIR
SUDAN
SUUDİ ARABİSTAN
YEMEN
UMMAN
BANGLADEŞ
Norveç Denizi
Barents Denizi
Kara Denizi
Bering Denizi
Ohotsk Denizi
Akdeniz
Karadeniz
Hazar Denizi
Umman Denizi
Yemen Denizi
Kızıldeniz

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.